

POTENTIAALISET YRITYSAIHIOT KORKEAKOULUOPIISKELIJOIDEN OPINNÄYTETÖISSÄ

Case: LAB-ammattikorkeakoulu, LSA-hanke

Tiivistelmä

Tekijä(t) Pajunen, Minna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika Syksy 2020
	Sivumäärä 60 sivua, 3 liitettä	
Työn nimi Potentiaaliset yritysaihiot korkeakouluopiskelijoiden opinnäytetöissä Case: LAB-ammattikorkeakoulu, LSA-hanke		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona LAMK Startup Accelerator (LSA) -hankkeelle, joka on LAB-ammattikorkeakoulun yrityskiihdyttämöhanke. Tavoitteena oli löytää toimintatapa yritysaihioiden tunnistamiseen ja tarkasteluun opinnäytetöistä LAB-ammattikorkeakoulussa.</p> <p>Teoria koostuu yrittäjyysopintojen ja yrittäjävalmiuksien vaikutuksesta yrittäjäalttiuteen, sekä yritysideaan ja innovaation tunnistamisen keinoista. Lisäksi teoriassa käsitellään opinnäytetöitä korkeakouluissa</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta, ja aineisto kerättiin teemahaastatteluin. Haastateltavat olivat LAB-ammattikorkeakoulun lehtoreita eri koulutusaloilta sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan asiantuntijoita. Haastatteluita tehtiin yhteensä 7 kappaletta.</p> <p>Tulosten mukaan selkeät yritysideaerottuvat opinnäytetöistä selkeästi. Varhaisessa vaiheessa olevien yritysaihioiden huomaamiseen taas tarvittaisiin toimintatapa, joka tunnistaa idean ja mahdollistaa sen potentiaalinen arvioimisen. Toimintatavan tulisi jakaa tietoa eri koulutusaloille sekä toimia mahdollisena ideapankkina ideoille, jotka jäävät vaille toimenpiteitä. Opinnäytetyössä kehitettiin suunnitelma toimintatavalle, joka mahdollistaa ideoiden tunnistusprosessin integroimisen osaksi opinnäytetyöprosessia. Toimintatapa mahdollistaa opinnäytetöistä nousevien aiheiden ja ideoiden hyödyntämisen korkeakouluympäristössä.</p>		
Asiasanat yritysidea, innovaatio, yrittäjyysopinnot, opiskelijayrittäjyys		

Abstract

Author(s) Pajunen, Minna	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2020
	Number of pages 63 pages	
Title of publication Viable business ideas in the theses of higher education students Case: LAB University of Applied Sciences, LSA-project		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
<p>Abstract</p> <p>This thesis was commissioned by LAMK Startup Accelerator (LSA) -project. The project is organized by the LAB University of Applied sciences and its purpose is to accelerate startups and promote entrepreneurship in the higher education environment. This study aimed at developing a process to identify new viable business ideas and innovations from the theses of higher education students.</p> <p>The theoretical framework of the study consists of the effect of entrepreneurial studies and skills on entrepreneurial predisposition. Theoretical ways of identifying viable business ideas and innovations were included, and additionally, the theory includes discussion on theses in higher education.</p> <p>The study method was a qualitative research approach, and the data was collected by themed interviews. The interviewees were lecturers from various fields at the LAB University of Applied Sciences, and experts from the fields of research, development and innovation. The data consists of seven interviews.</p> <p>According to the results, explicit business ideas clearly stand out from the theses. However, a process is needed, especially for identifying early-stage business ideas and evaluating their potential. This process should provide information to different faculties, and also work as a possible ideas bank for propositions that have not received further measures. In this thesis, a plan was developed on how to integrate a process that identifies viable ideas into the thesis process. This process would make the ideas that are left without further actions accessible to the whole organization and enable their application in the higher education environment.</p>		
Keywords business idea, innovation, entrepreneurial studies, student entrepreneurship		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta.....	1
1.2	Työn tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset.....	2
1.3	Tietoperusta ja tutkimusmenetelmät	3
1.4	Opinnäytetyön rakenne.....	4
2	YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN KORKEAKOULUISSA.....	6
2.1	Yrittäjyysopinnot	6
2.2	Opiskelijayrittäjyys	9
2.3	Yrittäjyysominaisuudet ja yrittäjyysintention	10
2.4	Yritys- ja liikeidean syntyminen ja tunnistaminen	11
2.5	Yritys- ja liikeidean arviointimenetelmät	12
3	OPINNÄYTETYÖT	15
3.1	Opinnäytetyö tiivistää osaamisen.....	15
3.2	Immateriaalioikeudet opinnäytetöiden tuloksissa	16
4	KOHDEORGANISAATION ESITTELY.....	18
4.1	Uudistunut innovaatiokorkeakoulu ja yhtenäinen opinnäytetyöprosessi	18
4.2	Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta.....	19
4.3	LAMK Startup Accelerator -hanke.....	20
4.4	Keinot ideoiden löytämiseen ja kasvattamiseen	21
4.5	Lomake ideoiden seulontaan	22
5	TUTKIMUS	23
5.1	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku.....	23
5.2	Aineisto ja sen analysointi.....	25
5.3	Tulokset.....	27
5.3.1	Toimintatavan tarpeellisuus ja lähtökohdat	27
5.3.2	Liike- ja yritysideoiden tunnistaminen ja arviointi	30
5.3.3	Uuden toimintatavan käytäntö, mahdollisuudet ja haasteet.....	33
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	38
6.1	Tulosten pohdinta	38
6.2	Vastaukset tutkimuskysymyksiin.....	40
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	42
6.4	Jatkotutkimusaiheet	44
7	YHTEENVETO	45

LÄHTEET	47
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Opiskelijayrittäjyyden ja uusien yritys- ja liikeideoiden tueksi on korkeakouluihin perustettu yrityskiihdyttämö- ja startup-toimintaa. Uudet ideat ja idea-aihiot eivät saa jäädä toteuttamatta tai kasvamatta oikeiksi yrityksiksi sen vuoksi, ettei niille löydy oikeaa kasvualustaa kasvaa ja kehittyä. LAB-ammattikorkeakoulu panostaa yrittäjyyteen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaansa (myöhemmin TKI-toiminta) ja haluaa profiloitua myös uusien opiskelijalähtöisten yritysideoiden kannustajana ja toimeenpanevana tekijänä. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan toimintatapaa yritys- ja liikeideoiden, ja niiden aihoiden, löytämiseksi opinnäytetöistä LAB-ammattikorkeakoulussa.

LUT-konserniin kuuluvat Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT ja LAB-ammattikorkeakoulu. LUT-konsernin tavoitteena on luoda vahva kasvualusta opiskelijayrittäjyydelle ja innovatiivinen yritysysteistyön ilmapiiri. Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK) ja Saimaan ammattikorkeakoulu fuusioituivat vuonna 2020 LAB-ammattikorkeakouluksi. LAB-ammattikorkeakoulu ja koko LUT-konserni haluavat olla luomassa uutta yrityskulttuuria innovaatiokorkeakouluna yhdessä yritysten kanssa (LAB 2020a). LAB-ammattikorkeakoulussa yrittäjyysopintoja voi sisällyttää opintoihin kattavasti, jolloin opiskelijoilla on paremmat valmiudet perustaa oma yritys valmistumisen jälkeen. Aihio tai idea yrityksen perustamiseen voi syntyä opinnäytetyöaiheesta tai osallistumalla innovaatiotoiminnan hankkeisiin erilaisten projektien kautta. (LAB 2020b; Tuomi 2018.)

Opinnäytetyön toimeksiantajana työlle on LAMK Startup Accelerator -hanke (myöhemmin LSA-hanke), jonka yhtenä tavoitteena on saada LAB-ammattikorkeakoulun käyttöön yritys- ja liikeideoiden tunnistamiseen suunniteltu toimintatapa tai muu vastaava keino. LSA-hanke on yrityskiihdyttämöhanke, jonka tavoitteena on työ- ja elinkeinoelämän monipuolistaminen ja kehittäminen uusia yrityksiä synnyttämällä. Hanke keskittyy osaltaan opiskelijayrittäjyyden vahvistamiseen, jolla pyritään saamaan nuoria yrittäjiä sitoutumaan alueeseen ja näin ollen lisäämään työpaikkoja ja alueellista vetovoimaa. Hyödyntämällä korkeakoulujen resursseja alueellisen yritystoiminnan kehityksessä saadaan innovaatiotoiminta osaksi yritysysteistyötä. LSA-hanke pyrkii toiminnallaan vastaamaan elinkeinoelämän tarpeisiin ja luomaan uutta, innovatiivista ja tutkimukseen perustuvaa yrittäjyyttä. Näin hanke uudistaa alueen yritys- ja elinkeinorakennetta. (LAB 2018.)

Innovation Scout LAMK -hanke (myöhemmin ISL-hanke) työsti hyvin samoja teemoja ja asioita toimintavuotenaan 2017. LSA-hanke on jatkanut vuodesta 2018 yrityskentän kehittämistä ja yrittäjyyteen kannustamista. Jo ISL-hankkeella oli tavoitteena kehittää

toimintatapaa ja prosessia opinnäytetöiden tarkasteluun, jotta uudet yritys- ja liikeideat, sekä niiden aihiot, huomataan ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Ideoiden tunnistamisen tarve perustuu ISL-hankeen tekemään havaintoon, etteivät opiskelijat itse aina tunnista potentiaalista yritys- tai liikeideaa, vaikka opinnäytetyössä sellaisen aihio olisikin olemassa. Tarvetta tarkasteluun perustele myös opinnäytetöiden sisältämät ajankohtaiset tiedot ja tutkimustulokset. Opinnäytetyöt tehdään pääasiassa yritysysteistyönä paikalliseen yrityskehitykseen ja sieltä nousevat tutkimustulokset ja kehittämiskohteet kertovat ajankohtaisesti mitä yritysmaailmassa tapahtuu ja millaisia tarpeita siellä syntyy. Näistä tarpeista syntyy ja kehittyy uusia liike- ja yritysideoita. ISL-hanke kehitti monialaisessa asiantuntija yhteistyössä ja työpajoissa lomakkeen, jolla opinnäytetöistä voitaisiin arvioida idean potentiaalia ja kaupallista arvoa kattavasti. Lomaketta testattiin, mutta pysyvään käyttöön se ei jäänyt, sillä se koettiin liian pitkäksi ja työlääksi käyttää. Tässä opinnäytetyössä pohditaan myös tuon lomakkeen mahdollista kehittämistä ja hyödyntämistä. (LAB 2016; LAB 2018.)

1.2 Työn tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on löytää toimintatapoja ja käytänteitä yritysideoiden, ja idea-aihioiden tunnistamiseen ja tarkasteluun opinnäytetöistä LAB-ammattikorkeakoulussa. Tunnistamisen tarkoituksena on saada potentiaaliset ideat ja idea-aihiot merkityä, kerättyä ja kehittää niitä. Selkeät liikeideat ohjautuisivat suoraan yrityskehitysohjauksen piiriin, jotta ne saavat tarvitsemansa ohjauksen ja tuen matkalla yrittäjäksi.

Useat opinnäytetyöt tähtäävät jo lähtökohtaisesti yritysideoiden tutkimiseen tai liiketoiminnan kehittämiseen. Monialaisesti katsottuna on suuri määrä opinnäytetöitä, joiden tarkoitus ei ole kuitenkaan tuottaa tai tutkia uusia yritysideoita, mutta ne voivat silti sisältää ja synnyttää niitä. Näiden opinnäytetöiden tutkimustuloksista tai johtopäätöksistä, voi nousta uusia yritysidea-aihioita, joita voisi kehittää mahdolliseksi liikeideaksi. Tässä työssä käytetään yritys- ja liikeideaa sekä yritysaihioita, termeinä ideoista, joista voidaan löytää tai kehittää liiketoimintamahdollisuus. Haasteeksi näissä tapauksissa nousee se, jos opinnäytetyön tekijä ei aloita idean kehittämistä eteenpäin, vaan idea jää niin sanotusti kelluvaksi. LAB opinnäytetyöt tehdään pääosin toimeksiantoina yrityksille tai hankkeille. Toimeksiannot tulevat LABin strategista ajatusta työelämälähtöisestä innovatiivisesta korkeakoulusta, kun opinnäytetyöt linkittyvät pääosin yrityskehitykseen ja TKI-hankkeisiin. Opinnäytetöissä perehdytään, tutkitaan ja kehitetään ratkaisuja havaittuun ongelmaan, kehityskohteeseen tai ilmiöön. Opinnäytetyöt sisältävät ajankohtaista tutkimustietoa ja näkemystä eri koulutusaloilta ja ne tuovat esiin työelämän ja yritysten tarpeita. Toimeksiantoina tehdyissä

opinnäytetoissa täytyy huomioida uuden idean tai idea-aihion omistajuussuhteet, jos ideaa lähdetään työstämään itsenäiseksi yritykseksi. (LAB 2020c.)

Opinnäytetyön päätutkimuskysymys on:

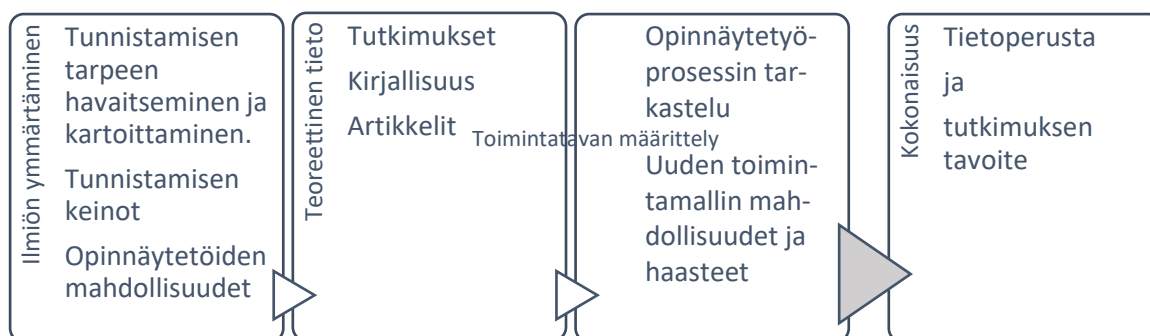
- Miten opinnäytetoissa esiintyviä yritysaihoita voidaan tunnistaa ja arvioida?

Päätutkimuskysymykseen haetaan vastausta seuraavien alatutkimuskysymysten kautta:

- Millaisia opinnäytetyöt ovat?
- Miten ja milloin idean tai aihion tunnistaminen todetaan opinnäytetyössä?
- Miten määritetään idean potentiaali ja miten se arvioidaan?
- Mitä mahdollisuuksia ja haasteita prosessiin liittyy?
- Miten Innovation Scout -hankkeen lomaketta ja muita tuloksia voitaisiin hyödyntää?

1.3 Tietoperusta ja tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö pyrkii kehittämään toimintatapaa, jota ei oikeastaan ole vielä olemassa. Näin ollen tietoperustaa ei voida sitoa tiettyyn teoriaan, käytäntöön tai aikaisempiin tutkimuksiin, vaan tietoperusta koostuu tutkittavan ongelman ymmärtämisestä ja kokonaisuuden hahmottamiseen auttavan materiaalin tarkastelusta. Tietoperusta rakentuu kolmesta elementistä, jotka tarkentavat tutkimuksen tarpeellisuutta ja tavoitetta (kuvio 1).

Kuvio 1. Tietoperustan elementit

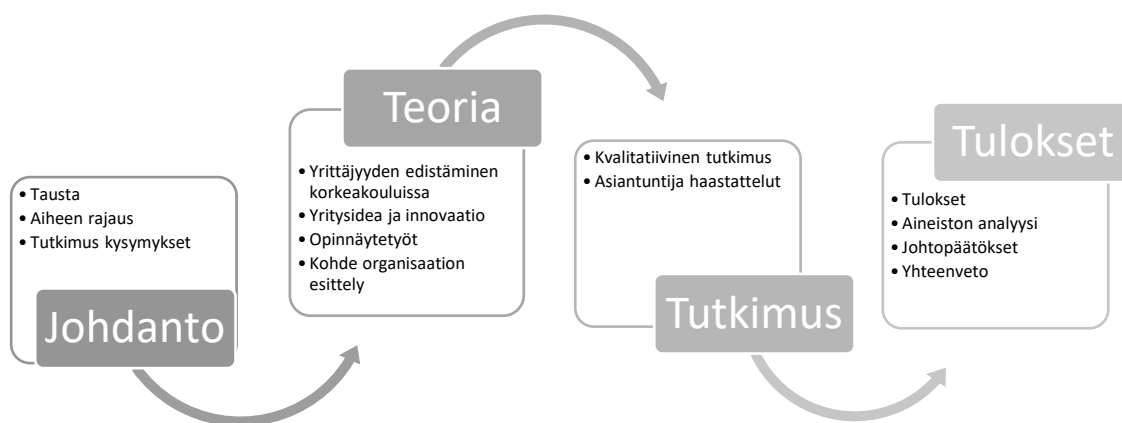
Yhtenä osana täytyy ymmärtää, millainen tarve opinnäytetöiden tarkastelulle on, millaisia opinnäytetyöt ovat ja millaisia mahdollisuuksia opinnäytetyöt sisältävät. Teoreettista ja tutkimustuloksiin perustuvaa tietoperustaa kootaan kirjallisuuden, aiheeseen liittyvien tutkimustulosten ja asiantuntija-artikkeleiden avulla. Kolmantena osana kokonaisuutta rakentaa opinnäytetyöprosessin tunteminen, sekä uuden toimintatavan tuomat haasteet ja mahdollisuudet.

Tutkimusmenetelmänä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka toteutetaan teema-haastatteluilla. Haastatteluja tehdään seitsemän kappaletta ja haastateltavat koostuvat LAB-ammattikorkeakoulun lehtoreista ja TKI-päälliköistä monialaisesti. Haastateltavat valikoituivat esikartoituksen avulla, johon sain tietoa LSA-hankkeen projektipäälliköltä sekä hankkeen Innovaatioagenteilta. Osaltaan joukko muodostui niin sanotun lumipallo-otannon kautta haastattelujen edetessä. Kvalitatiivisella tutkimuksella saadaan aineistoksi erilaisia näkökulmia ja kehitysehdotuksia ideoiden arviointimenetelmien käytännöistä ja mahdollisen lomakkeen hyödyistä. Tarkastelussa ovat mukana opinnäytetöiden sisältämät liike- ja yritysideoita ja niiden havaitsemisen prosessi, sekä niihin liittyvät haasteet ja mahdollisuudet. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii kvantitatiivista menetelmää paremmin tutkimukseen, missä määrällisellä mittaamisella ei saada vastausta asetettuun ongelmaan (Tuomi & Sarajarvi 2018, 2.3).

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön rakenne koostuu johdannosta, tietoperustasta, tutkimuksesta, tuloksista, johtopäätöksistä ja yhteenvedosta (kuvio 2). Johdannossa aihe ja tutkimuksen tausta esitellään lyhyesti ja esitellään tutkimuskysymykset, sekä tutkimusstrategia. Tietoperusta osuudessa tarkastellaan tutkimusongelman kannalta oleelliset tietoon perustuvat lähtökohdat ja tarkastellaan aihetta tukevia tutkimustuloksia. Lisäksi perehdytään uuden idean kehitysprosessiin, idean kehittymiselle suotuisiin ympäristöihin sekä idean tunnistamisen ja arvioinnin prosesseihin.

Kuvio 2. Opinnäytetyön rakenne

Kohdeorganisaatio, LAB-ammattikorkeakoulu, sekä opinnäytetyön toimeksiantaja LSA-hanke esitellään lyhyesti. TKI-toimintaa esitellään roolistaan hankkeiden ja projektien tuottajana ja sitä kautta myös opinnäytetyöaiheiden antajana. Tutkimus kappaleessa käydään kvalitatiivista tutkimusta perusteleva teoria, sekä teemahaastattelujen prosessi. Tulokset

osiossa haastatteluiden aineisto puretaan ja analysoidaan teemoittain. Johtopäätöksissä tullaan tutkimuskysymysten valossa lopputulokseen ja pohditaan ja tarkastellaan työn sujuvuutta, luotettavuutta ja jatkotutkimusaiheita. Tutkimuksen päättää yhteenveto, jossa peilataan työn lopputulosta asetettuun tavoitteeseen.

2 YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN KORKEAKOULUISSA

2.1 Yrittäjyysopinnot

Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjä myönteisen ilmapiirin luominen korkeakouluopiskelijoiden ympärille parantaa yrittäjyyden edistämistä. Laadukkailla yritysopinnoilla voidaan kannustaa yrittäjyyteen ja madalletaan yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä. Suomen hallitus on vuoden 2017 koulutuksen yrittäjyyslinjauksessa nostanut yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen koskemaan koko koulutus ja opetuskenttää valtakunnallisesti. Erityisesti korkeakoulutuksen osalta linjauksessa perään kuulutetaan opetusorganisaation toimintaa yhteistyössä yrittäjien ja yrittäjyys organisaatioiden kanssa. Tieto- neuvonta- ja ohjauspalvelut tulisi olla opiskelijoiden tavoitettavissa ja opiskelijayrittäjyyteen olla matalankynnyksen mahdollisuus. Linjauksessa mainitaan myös TKI-toiminnan ja opinnäytetöiden hyödyntämisen mahdollisuutta yrittäjyyden edistämiseksi ja tämän toimintaprosessin kehittämistä. (OKM 2017.)

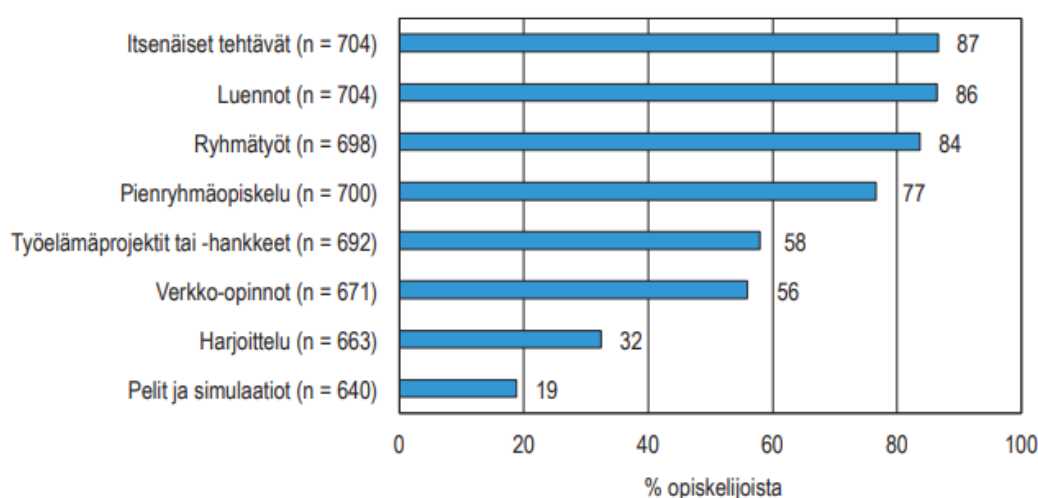
Vuonna 2018 julkaisivat Suomen Yrittäjät, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry ja Suomen Yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry. yhteistyössä yrittäjyys suositukset korkeakouluille. Suositusten tavoitteena on parantaa korkeakoulujen yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyden edistämistä. Julkaisu korostaa korkeakoulujen kasvavaa ja merkittävää roolia uusien yritysten synnyttämisessä, sekä yrittäjämäisen ajattelu- ja toimintatavan kouluttajana. Yrittäjyyskasvatus nähdään tulevaisuudessa pysyvänä osana korkeakoulutusta ja yrittäjämäinen ajattelutapa on yksi työelämän asiantuntija vaatimuksista. Yrittäjyyskasvatuksen myötä, opiskelijat alkavat nähdä yrittäjyyden todellisena vaihtoehtona työllistymisen rinnalla. Suositukset koostuvat keskeisistä yrittäjyyden edistämisen teemoista kuten, yrittäjäasenne ja -valmius, uuden yrityksen syntyminen ja jo olemassa olevan yrittäjyyden uudistaminen. (Yrittäjyys suositukset 2018.)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti vuosina 2017–2018 tutkimuksen yritysopintojen, yrittäjyyttä tukevan toimintakulttuurin ja opiskelijoiden yritysopintojen kokeuksesta ammatillisessa ja korkeakoulukouluopinnoissa. Korkeakouluopiskelijat kokivat tutkimuksen mukaan yrittäjyysopinnot merkittäväksi parantavaksi tekijäksi yrittäjyysasennetta ja -alttiutta kohtaan. Kokemus on, että yrittäjyysopinnot antavat paremmat valmiudet aloittaa yritystoiminta jo opintojen aikana tai heti valmistumisen jälkeen. Samaan tutkimustulokseen on tullut kansainvälisetkin tutkimukset aiheesta ja yritysopintojen merkitys yrittäjä alttiuden parantamiseen tunnistetaan laajasti (Ying, Duysters & Cloudt, 2013). Tutkimukset ovat painottaneet yrittäjyysintention ja yrittäjäominaisuuksien suurta vaikutusta yrittäjä alttiuteen (Sahin, Karadag & Tuncer 2019) mutta yritysopintojen on tutkittu myös

madaltavan kynnystä yrittäjyyteen (Mukesh, Pillai & Mamman 2019). Yrittäjyysopinnot nähdään myös positiivisena vaikuttajana yrittäjyyteen muillakin kuin liiketalouden alalla, ja niiden vaikutukset ovat jopa tehokkaammat tieteen ja tekniikan koulutuksissa (Ying ym. 2013).

Korkeakoulut vastaavat yritysopintojen sisällöstä itse ja tarjonnassa on koulukohtaisia eroja, peruskursseista, syvempiin yrittäjyyspolkuihin. Karvin tutkimuksessa selvitettiin eri korkeakoulujen yritysopintojen toteutustapaa ja vaihtelevuutta (taulukko 1). Yrittäjyyden opettamista ei olla aikaisemmin arvioitu Suomessa näin laajasti.

Taulukko 1. Yritysopintojen toteutusmuodot ammattikorkeakouluissa (Karvi 2018)

Taulukon vastauksissa vastaajalla on ollut mahdollisuus valita useampi vaihtoehtoista ja vastausten perusteella opintoja toteutetaan monipuolisesti erilaisia menetelmiä käyttäen. Yritysyhteistyöt ja yrittäjämäinen toiminta koetaan kuitenkin eniten kasvattavan yrittäjyys-taitoja ja kannustavan kohti yrittäjyyttä. Tutkimuksesta nousee esille ongelmana se, ettei yritysopinnoista tiedoteta riittävästi tai ne eivät mahdu tutkinto-ohjelmaan, jolloin yritys-opinnot jäävät suorittamatta. (Karvi 2018.)

Korkeakouluilla on erilaisia mahdollisuuksia tukea ja monipuolistaa yrittäjyyskasvatusta. Esimerkiksi korkeakoulut voivat olla mukana ja tukena opiskelijaosuuskuntien toiminnassa tai mahdollistaa opintojen eteneminen erilaisten yrittäjämäisten projektien ja yritysyhteis-töiden kautta. Ilonen tutkii väitöskirjassaan (2020) voiko yrittäjyyskasvatusta tehostaa ja parantaa yrittäjämäisellä oppimistavalla korkeakoulu ympäristössä. Yrittäjyyskasvatus nähdään prosessina, jossa teoreettinen tietämys yrittäjyydestä tuodaan käytäntöön ja käy-tännön kokemusten perusteella saadaan syvempää ymmärrystä yrittäjyydestä ja yrittäjänä toimimisesta. Yrittäjämäisellä oppimistavalla Ilonen tarkoittaa oppimisympäristöä, jossa opettaja antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa vastuu omasta oppimisestaan ja

vastavuoroisesti opiskelija sitoutuu tähän vastuuseen. Opetuksessa painotetaan sisältöön ja yrittäjämäisen kontekstin mahdollistamiseen, opiskelijan vastuu on hyödyntää annettu alusta ja kokeilla toimimista yrittäjämäisesti. Kun opetus siirtyy konkreettiseen tekemiseen ja oppimiseen oikeassa ympäristössä, on opettajan rooli myös erilainen. Opetuksessa huomioitavaa onkin se, että opettaja osaa tunnistaa oppimisen tarpeen oikein, vaikka opiskelija ei välttämättä osaa itse kysyä oleellisia asioita tai perehtyä niihin. (Ilonen 2020, 52.) On muitakin tutkimuksia, jotka tukevat Ilosen pohdintaa siitä, että opintokokonaisuuden toteutuksen tapa ja sisällön kiinnostavuus ovat suuressa roolissa yrittäjälähtöisyyden kasvattamisessa. Toiminnallinen ja käytännön esimerkkeihin pohjautuva opetus lisää enemmän yrittäjävalmiuksia ja yrittäjäintentiota verrattuna luentosarjoihin ja teoreettiseen opetukseen (Mukesh ym. 2019; Piperopoulos & Dimov 2015).

Korkeakoulujen opiskelijaosuuskuntien ja erilaisten monialaisten tiimien ja projektien yhteistyössä täytyy olla mukana myös yrittäjyyspedagogista valmennusta ja opetusta, jotta ne voidaan nimetä yritysopinnoiksi ja niistä voidaan kerryttää opintopisteitä. Opetuksellisesti projekteissa täytyy myös huomioida sisältö, oikeat tavoitteet ja opiskelijan ymmärrys tekemästään prosessista ja sen vaiheista. Osaamisperustainen opetussuunnitelma mahdollistaa oppimisympäristöjen monipuolisen käyttämisen. (Potinkara 2017, 5, 10, 12.) Korkeakoulut tarjoavat yrittäjyysopintoja 3–5 opintopisteen peruskursseista aina 10–15 opintopisteen syventäviin opintokokonaisuuksiin. Yrittäjyysopintoihin verrattavia opintomahdollisuuksia on tarjolla korkeakouluissa erilaisin projektein, ja korkeakoulut tekevät yhteistyötä toistensa ja yrittäjyyskentän kanssa (Tuomi 2018). Esimerkkinä kolmen suuren ammattikorkeakoulun muodostama 3AMK, joka on uudenlainen oppimisympäristö, jossa voidaan yhdistää opetustarjontaa ja projekteja. 3AMK muodostaa Metropolia, Laurea ja Haaga-Helia. 3AMK yhtenä yhteistyöalueena on työelämäyhteistyö ja yrittäjyys, jonka kautta toteutetaan muiden järjestöjen, yritysten ja oppilaitosten kanssa esimerkiksi erilaisia yrittäjyysprojekteja, jotka painottuvat uusien yritysideoiden synnyttämiseen ja kehittämiseen. (3AMK 2020.)

Yrityskiihdyttämö ja -hautomo toimintaa on korkeakouluissa paljon ja usein ne ovat osa TKI-toimintaa ja hankkeita. Yrittäjyysprojektit painottuvat enemmän todelliseen työelämäympäristöön, kokeilemalla oppimiseen sekä yrittäjäksi kannustamiseen. Projektit tarjoavat mahdollisuuden kasvattaa verkostoja jo opintojen aikana ja antaa asiantuntija kontakteja tulevaisuuteen. Opiskelijan oma kiinnostus ja aktiivisuus ovat suuressa roolissa näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen, sillä lähes kaikki yrittäjyysopinnot ovat vapaasti valittavia, syventäviä opintokokonaisuuksia. (Tuomi 2018.)

2.2 Opiskelijayrittäjyys

Opiskelijayrittäjäksi katsotaan yksinkertaistettuna sellainen henkilö, joka opintojensa ohella harjoittaa yritystoimintaa. Opiskelijayrittäjyyden määritelmä ei ole niin yksinkertainen vaan esimerkiksi Suomen Yrittäjät (2015) määrittelee opiskelijayrittäjyydeksi kaiken toiminnan, joka jo opintojen aikana tähtää uuden yrityksen perustamiseen tai olemassa olevan yrityksen toiminnankehittämiseen. Määritelmällisesti opiskelijayrittäjyys rinnastetaan kevyt- tai sivutoimiseksi yrittäjyydeksi, jolloin yrittäjyyttä harjoitetaan pienimuotoisesti tai jonkin muun toiminnan ohella. Itse yrittäjyyden määritelmään on monia tulkintoja ja ne voivat vaihdella eri kontekstissa paljonkin. Tilastokeskus määrittelee yrittäjän sellaiseksi henkilöksi, joka työskentelee omaan laskuun ja omalla vastuulla tai voimassa olevan yrittäjän työeläkevakuutuksen mukaan (Tilastokeskus 2020). Verohallinto tarkastelee yrittäjän ja palkansaajan välistä suhdetta esimerkiksi työstä maksetun korvauksen laadun perusteella, jos työstä maksetaan työkorvaus palkan sijasta, katsotaan se elinkeinotoiminnan tuloksi (Verottaja 2020).

Suomen Yrittäjien ja Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen teettämän tutkimuksen mukaan 33 % korkeakouluopiskelijoista haluaisi toimia yrittäjänä valmistumisen jälkeen. Opiskelijayrittäjiä vastaajista oli noin kolme prosenttia, joista vajaa prosentti kevytyrittäjinä. Luku on kasvanut noin prosentin edellisestä tutkimuksesta vuodelta 2014. Ammattikorkeakouluopiskelijoista 19 % piti todennäköisenä yrittäjyyttä valmistumisen jälkeen, kun yliopisto-opiskelijoiden vastaava luku on 18 % (Yrittäjät 2019.) Tutkimuksen perusteella voi päätellä, ettei korkeakoulusektoreiden välillä ole merkittävää eroa.

GUESS (The Global University Entrepreneurship Student Spirit Survey) on tutkimus, joka toteutetaan muutaman vuoden välein kansainvälisesti. Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa ja mitata korkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysalttiutta ja aikomusta. Viimeisin tutkimus on toteutettu vuonna 2018 ja siihen osallistui 208 000 korkeakouluopiskelijaa kansainvälisesti. Suomi on osallistunut joka vuosi ja vuonna 2018 tehty tutkimus on järjestyksessään kahdeksas. Tutkimuksen raportit julkaistaan jokaisen maan osalta erikseen ja myös yhteenvetona kansainvälisesti. 2018 toteutuneen tutkimuksen mukaan opiskelijayrittäjyys ja yrittäjyys opiskelijoiden tulevaisuuden kuvana kasvaa ja vahvistuu Suomessa koko ajan. Tutkimus listaa muutamia syitä trendiin ja yksi on jo pelkästään se, että yrittäjyysopinnot ovat olleet osana yleistä opetussuunnitelmaa vuodesta 1994. Yrittäjyyskasvatus on ollut osana lähes jokaisen korkeakouluopiskelijan peruskoulutusta ja yrittäjyys koetaan tavoiteltavaksi tavaksi työllistää itsensä. Tulevaisuudennäkymät ja muuttuvat uravaihtoehdot kannustavat yrittäjyyteen, sillä perinteinen työurankaari näyttää toteutuvan monella alalla tulevaisuudessa yhä harvemmin. Yrittäjäksi ryhtyminen ei nykyään vaadi välttämättä suurta

pääomaa tai investointia, vaan toiminnan aloittaminen voi olla hyvinkin riskitöntä ja yrittämisen aloittaminen Suomessa on suhteellisen helppoa. (GUESS 2019; Yrittäjät 2020.)

GUESS tutkimuksen mukaan 10,5 % vastaajista toimii yrittäjänä jo opiskeluiden aikana ja 13,5 % vastaajista on aloittamassa yritystoimintaa opintojen aikana. 6,1 % vastaajista aikoo työllistää itse itsensä heti valmistumisen jälkeen ja 31,5 % viiden vuoden kuluttua valmistumisesta. Suomen luvut ovat hyvin samankaltaiset muiden vertailumaiden kanssa. Vaikka yrittäjyyteen tarvitaan tiettyjä ominaisuuksia yksilötasolla, on yrittäjyyskasvatuksella ja yrittäjämyönteisellä ympäristöllä merkittävä vaikutus yrittäjäksi ryhtymisessä. Yksilön yrittäjäominaisuuksia voidaan vahvistaa ja tukea korkeakouluissa laadukkailla ja monipuolisilla yritysopinnoilla ja sitä kautta madaltaa kynnystä yrittäjyyteen (Piperopoulos & Dimov 2015).

2.3 Yrittäjyysominaisuudet ja yrittäjyysintention

Uusien yritysten syntyyn vaikuttaa suuresti yrittäjäksi aikovan palo ja intohimo kyseistä tuotetta tai palvelua kohtaan. Yrittäjäksi aikovalla on usein oma visio ja näkemys siitä, mikä on juuri hänen tapansa toteuttaa ja tuoda todeksi kyseinen idea (Hayes 2020). Yrittäjä aikomusta ja yrittäjän ominaisuuksia on tutkittu paljon, sekä selittäviä tekijöitä sille, miksi joku ryhtyy yrittäjäksi ja joku toinen ei. Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttaa kolme osatekijää, joiden yhteisvaikutuksesta syntyy kokemus tarvittavista yrittäjäominaisuuksista. Yksilön tausta, eli aikaisempi työkokemus, perhesuhteet, roolimalit jne., vaikuttavat asenteisiin ja odotuksiin yrittäjyydestä. Usein alkavilla yrittäjillä on lähipiirissään yrittäjiä, joiden uraa on voinut seurata läheltä ja sitä kautta on saatu ensikosketus yrittäjyyteen. Toisena tekijänä katsotaan olevan yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet, persoonallisuus, riskinotto kyky, arvot/asenteet ja kunnianhimo. Kolmantena vallitsevat tilannetekijät, jossa yritystä perustetaan, eli vallitseva taloudellinen tilanne, markkinat, sattuma ja ympäristön yrittäjämyönteisyys. (Huuskonen 1992, Virtanen & Keskinen 2000, 7 mukaan.)

Yrittäjän tärkeimmät ominaisuudet liittyvät innovatiivisuuteen, riskinottokykyyn ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien näkemiseen. Yritykset syntyvät idean ja yksilön ominaisuuksien yhdistelmänä (Shane & Venkataraman 2000.) Yrittäjät ovat talouden kannalta tärkeässä roolissa, jotta talouden kehitys pysyy käynnissä. Yrittäjien perustaessa uusia yrityksiä, syntyy uusia työpaikkoja sekä uusia tuotteita ja palveluita tulee markkinoille. Aloittavat yrittäjät kantavat suurimman taloudellisen riskin yleensä itse ja siksi yrittäjillä on enemmän uskallusta ottaa riskejä ja kantaa mahdollinen tappio ja epäonnistuminen. Onnistuessaan yrittäjä voi saavuttaa suurempia etuja ja palkkioita kuin palkattu työntekijä ja tämä puoltaa monelle yrittäjäksi ryhtymistä. Yrittäjät kokevat myös tärkeänä vapauden toimia ja tehdä päätöksiä itsenäisesti ja omaehtoisesti. (Hayes 2020; Shane & Venkataraman 2000.)

Yrittäjäintention ja minäpystyvyys vaikuttavat yksilötasolla yrittäjäaikomukseen. Siikki (2019) viittaa diplomityössään intention käsitteeseen toimintaa ohjaavana prosessina, jossa toimintaa ohjaa yrittäjän tarpeet, arvot, uskomukset ja tavat. Intentioniksi mielletään suunnitelmallinen toiminta saavuttaa haluttu tavoite tai päämäärä (Bird 1988, Siikki 2019, 21 mukaan). Minäpystyvyyteen taas sisältyy tietoinen kokemus omista kyvyistä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, jotta tavoitteeseen voidaan päästä. Minäpystyvyyteen liittyy vahvasti yksilön kyky punnita omia voimavarojaan, taitojaan ja toimintakykyä. Ominaisuuteen kuuluu myös kyky arvioida vaihtoehtoisten toimintatapojen vaikutusta tavoitteessa, mahdollisuutta toteuttaa ne, sekä tiedostaa eri vaihtoehtojen riskit ja vaikutukset. Stressinsietokyky, epävarmuuden sietäminen ja riskienhallinta on osa minäpystyvyyden tunnetta ja yrittäjiksi aikovilla tämän ominaisuuden on koettu olevan vahva. (Klen 2018; Ngek 2020.)

2.4 Yritys- ja liikeidean syntyminen ja tunnistaminen

Yritysidea on kaiken toiminnan alulle laittava ajatus tai oivallus, jossa hahmottuu ajatus siitä, mitä yrityksellä tuotetaan ja mitä hyötyä yrityksen toiminnalla tuotetaan loppukäyttäjälle. Yritysidea on lähtökohta, josta työstetään ideaa eteenpäin liikeideaksi. Yritysideasta tulee löytää liiketoimintamahdollisuus, jonka pohjalta alkaa liikeidean ja sen toimintatavan kehittäminen. Liikeidea on jo pidemmälle työstetty idea siitä, miten toiminta rakentuu ja millä tavoin yritys vastaa loppukäyttäjän tarpeisiin. Liikeidean pohjalta tehdään liiketoimintasuunnitelma, jossa on mietittynä jo varsinainen liiketoiminta resursseineen ja kulurakenteineen. Trendien ja markkinoiden nopea muuttuminen voi synnyttää kuluttajatarpeita ja markkinapotentiaalia nopeasti ja näihin reagoiminen vaatii innovatiivista näkemystä, jotta mahdollisuus liiketoiminnalle, ja sitä kautta uusille yritysideoille, tulee näkyviin. (Viitala & Jylhä 2013, kappale 4.)

Puhuttaessa yritys- tai liikeideasta, viitataan yleisesti tapaan tuottaa jokin palvelu tai tuote siten, että siitä saadaan kaupallista hyötyä, liikevaihtoa. Tuote mielletään tavaraksi tai laitteeksi, jolla saadaan aikaan asiakkaalle kokemusta kohentava palvelu. Palvelu taas asiakkaan saamaa kokemusta kohentavaksi toiminnoksi (Cagan, Vogel 2003, 39). Yrityksen syntymiseen ei tarvita aina uutta innovatiivista, palvelun tai tuotteen uudistavaa ideaa tai keksintöä. Yritysten syntymisen lähtökohtana on tuottaa taloudellisesti kannattavasti kuluttajille tuotteita tai palveluita ja vastata kuluttajien tarpeisiin markkinoilla (Alikoski, Hakonen, Viitasalo 2016, 26). Norman (1976) on kiteyttänyt yritys- ja liikeidean ytimen kysymyksiin mitä, kenelle ja miksi? Mitä tarkemmin näihin kolmeen kysymykseen pystytään vastaamaan, sitä konkreettisemmaksi idea muodostuu (Viitala & Jylhä 2013, kappale 4). Uudella tapaa tuottaa tai toimia ei välttämättä saavuteta liikevaihtoa, jos ei ymmärretä

mikä on loppukäyttäjän kokema arvo ja hyöty tuotteesta tai palvelusta (Pyykkö 2011, 19). Kolme teemaa, jotka vaikuttavat uusien yritysideoiden syntyyn ja menestymiseen ovat tuotemahdollisuuksien havaitseminen, asiakastarpeen ymmärtäminen sekä tekniikan ja markkinoiden yhdistäminen (Cagan & Vogel 2003, 40). Uusien innovatiivisten liikeideoiden syntymiseen vaikuttaa tilaisuuden ja sattuman lisäksi myös kokemus ja kyky yhdistää erilaisia elementtejä toisiinsa ja hyödyntää niitä. Esimerkiksi jonkin työtehtävän toistettavuus ja siinä esiintyvät ongelmakohdat luovat mahdollisuutta kehittää avustavaa toimintaa tai palvelua, jotta työtehtävän sujuvuutta voidaan parantaa. (Baron 2006, 108.)

Innovaatio sisältää jonkin uuden tuotteen, prosessin, palvelun tai konseptin. Yleisimmin innovaatio yhdistetään johonkin uuteen teknologiseen ratkaisuun, mutta nykyisen määritelmän mukaan innovaatio voi rakentua monialaisen osaamisen ympärille. Teknologisen kentän lisäksi myös uudet palvelu- ja liiketoimintamallit, tuotekonseptit tai työ- ja toimintatavat voivat sisältää innovatiivisia ratkaisuja. Jotta innovaatiosta saadaan kaupallista liiketoimintaa, on ymmärrettävä, millaiset lähtökohdat ja tavoitteet innovaatiolla on. Teknologiset innovaatiot tarvitsevat menestyäkseen markkinat ja taas markkinavetoisiin innovaatioihin on löydyttävä oikea teknologia. Usein uudet yritysideaat pohjautuvat helpompaan tai tuottavampaan tapaan toimia, tai idea antaa lisäarvoa tai lisähyötyä loppukäyttäjälle. Innovaatioidea itsessään ei ole yritysidea, vaan innovaatioidea antaa lähtökohdan prosessille, josta yritysideaa kehitetään, tutkitaan ja jatkojalostetaan kohti kannattavaa liikeidea ja yritystoimintaa. (Fogelholm 2009, 10–14.)

Startup-yrittäjyys eroaa perinteisestä yrityspolusta sillä, että liiketoimintasuunnitelma voi muuttua radikaalistin liiketoimintaprosessin edetessä, ja tavoitteena on nopeasti kasvava ja skaalautuva liiketoimintamalli. Startup-toiminnan lähtökohtana on, että uusi palvelu tai tuote pyritään saamaan markkinoille nopeasti ja sillä tavoitettaisiin mahdollisimman suuri kuluttaja joukko. Startup-yrittäjyys on pinnalla etenkin digitaalisen ja tekniikka-alan uusissa yrityksissä. (Honkinen ym. 2017.)

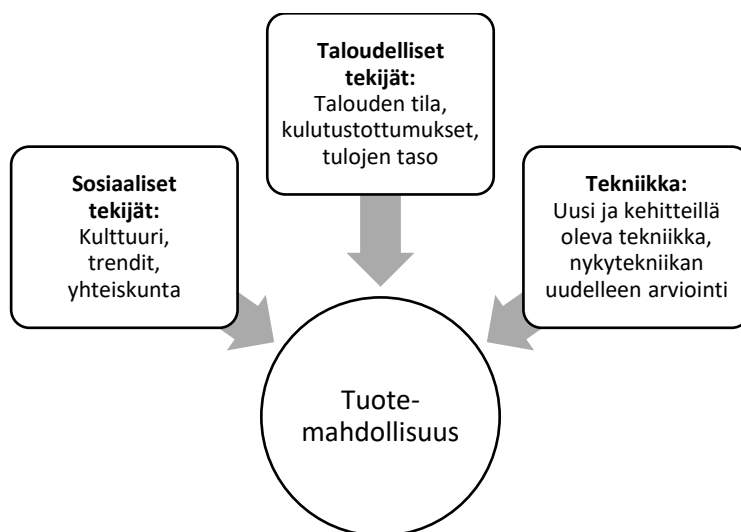
2.5 Yritys- ja liikeidean arviointimenetelmät

Liikeidean kannattavuutta tai yritysidean potentiaalia voidaan arvioida monin tavoin. Mitä selkeämpi kuva liikeideasta on, sitä enemmän keinoja sen arviointiin löytyy. Kun yritys- tai liikeidea hahmottuu kokonaisuudeksi, arvioidaan sen toimintamahdollisuuksia niin sisäisten resurssien, kuin ulkoisten toimintaympäristöjen analysoinnilla. Sisäisiin resursseihin katsotaan osaaminen, pääoma, tilat, laitteet ja verkostot. Ulkoiset toimintaympäristöt kattavat markkinat, kilpailutekijät ja yleiset yhteiskunnalliset tekijät. Markkinointikartoitukset, tuotetestaukset, kannattavuuslaskelmat ja liiketoimintasuunnitelmat ovat keinoja mitata

tuotteen tai palvelun markkinoita, menekkiä ja tarvetta ja sitä kautta yrityksen kannattavuutta. (Cagan & Vogel 2003; Viitala & Jylhä 2013, kappale 4.)

Jos yritysidea on vielä aihio, ilman tarkkaa liikeideasuunnitelmaa tai käsitystä kulurakenteesta, on idean potentiaalia vaikeampi mitata. Yritysidean arvioiminen on haastavaa, jos selkeää kuvaa toiminta-ajatuksesta ei vielä ole. Yritysidean syntymisen takana on ajatus tai oivallus tavasta tuottaa tai toimia, jolla saavutetaan jotakin resurssitehokkuutta joko tuottajalle tai kuluttajalle. Idean potentiaalın arvioiminen vaatii osaamista nähdä liiketoiminnan mahdollisuus ja taitoa tunnistaa mahdolliset markkinat. Usein yritysidea on asialle omistautunut henkilö, joka tuntee alansa ja sen vaatimukset.

Uusien yritys- ja liikeideoiden perustana on havaittu tuote- tai palvelumahdollisuus, joka vastaa kuluttajien tiedostamia tai tiedostamattomia tarpeita. Tuotemahdollisuuksien tunnistamisessa voidaan käyttää apuna STT-tekijöitä, joilla tarkoitetaan sosiaalisia tekijöitä, taloudellisia tekijöitä ja teknisiä tekijöitä (kuvio 3).

Kuvio 3. STT-tekijät (mukailtu Cagan & Vogel 2003, 42)

Sosiaaliset tekijät ovat yhteydessä sosiaaliseen ja kulttuuriseen vuorovaikutukseen. Esimerkiksi perhesuhteet, työura, terveys, politiikka, kulttuuri, ympäristö, trendit, viihde ja urheilu kuuluvat kaikki sosiaalisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat käyttämiemme tuotteiden ja palveluiden tarpeeseen. Taloudelliset tekijät taas keskittyvät ostovoimaan ja vallitsevaan talouden tilaan, joka määrittelee ja ohjaa kuluttajien kokemaa tarvetta ja harkintaa mahdollisten tuotteiden ja palveluiden käytössä. Taloudelliset tekijät vaikuttavat myös tuotemahdollisuuksien toteuttamiseen esimerkiksi raaka-aineiden hintavaihteluilla. Tekniset tekijät taas mahdollistavat tuotemahdollisuuksien kehittymisen tutkimusten ja tieteen kehittämisen seurauksena. Tekniikka mahdollistaa uusia keinoja valmistaa ja hyödyntää raaka-aineita, tai tuoda esiin tehokkaampia tapoja toimia.

STT-tekijöiden avulla voidaan tunnistaa ja arvioida sopivia tuotteita ja palveluita ja luoda tuotemahdollisuuksia. STT-tekijöiden muutoksia seuraamalla ja ennakoimalla, voidaan tuottaa uusia tuotemahdollisuuksia ja sitä kautta arvioida idea-aihion tarpeellisuutta ja potentiaalia. Menestyneen yritysidean takana on kuitenkin aina määrittelemätön määrä erilaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat tuotteen tai palvelun menestymiseen. Ajoitus, oikea tekniikka ja kuluttajien mieltämät tarpeet ja arvot vaikuttavat siihen miten uudet tuotteet otetaan markkinoilla vastaan ja kauan ne siellä menestyvät. Tarkkaa määritelmää sille, mikä tekee ideasta hyvän tai kaupallistettavan ei ole. Sattuma, onni ja oikeat ihmiset oikeassa paikassa ovat monen menestyneen idean takana. (Cagan & Vogel 2003, 41–46.)

3 OPINNÄYTETYÖT

3.1 Opinnäytetyö tiivistää osaamisen

Ammattikorkeakouluopiskelijan tutkintoon kuuluu opinnäytetyö. Opetus ja koulutussanaston mukaan opinnäytetyö on koulutusohjelman aikana hankitun tiedon/taidon ja osaamisen kokoava kirjallinen tai muu työ (OKM 2018). Ammattikorkeakouluilla on omat tutkintosäännöt, joissa opinnäytetyön laajuus ja vaatimukset säädetään. Tutkintosääntö perustuu ammattikorkeakoululakiin (932/2014), sekä ammattikorkeakoulujen toimilupaan. Opinnäytetyön tarkoitus on osoittaa opiskelijan valmius soveltaa ja käyttää ammatillista osaamistaan asiantuntevasti. Opinnäytetyöt ovat suunnitelmallisia, tutkimusluonteisia julkisia raportteja, jotka tallennetaan valtakunnalliseen sähköiseen Theseus-kirjastoon. Korkeakouluissa noudatetaan avoimen tutkimuksen ja tieteen (ATT) periaatteita, joiden tavoitteena on tuoda tutkimustuloksia ja tuotettua tietoa laajasti saataville. (LAB 2020d; Theseus 2020.) Opinnäytetöiden tutkimuksiin tulee soveltaa hyviä tieteellisen tutkimuksen käytäntöjä (responsible conduct of research) ja eettisiä suosituksia (research ethics). Hyvän tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin kuuluu, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta sekä noudatetaan hyväksytyjä toimintatapoja tulosten esittämisessä ja arvioinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

Suurin osa opinnäytetöistä tehdään toimeksiantona yrityksille tai hankkeille. Opinnäytetöiden tutkimukset vaihtelevat erilaisista kartoituksista, toimintatapojen tai työkalujen soveltamisesta tai kokonaan uuden tekniikan soveltamisesta tuotantoprosessiin. Opinnäytetyön laajuus ammattikorkeakouluissa on pääsääntöisesti 15 opintopistettä, johon kuuluu työn suunnittelu, toteutus ja arviointiprosessi. Opiskelijoille opinnäytetyö on referenssi osaamisesta ja työkalu työllistymisprosessissa valmistumisen jälkeen. Päiväkirjamaiset opinnäytetyöt ovat lisääntyneet viime vuosina, ja trendi on kasvava. Päiväkirjamainen opinnäytetyö ei kuitenkaan sovellu kaikille koulutusaloille tai aiheille, mutta antaa uutta näkökulmaa opinnäytetöissä siitä, miten esimerkiksi työskentelytavat toimivat oikeassa työelämässä tai miten prosessi on edennyt konkreettisesti alusta loppuun käytännössä. Muotoilun koulutusalalla opinnäytetyöt ovat selkeästi osoitus ja tiivistelmä osaamisesta ja ne tehdäänkin näyttelyinä, referensseinä tai esimerkiksi mallistoina. Opinnäytetyön aiheen tulee olla koulutusohjelmaan sopiva sekä ajankohtainen. Opinnäytetyön voi tehdä siinä vaiheessa, kun opiskelija kokee olevansa prosessiin tarvittavan kypsä, sekä omaa riittävät tiedot ja taidot. Suositus on, että opinnäytetyö tehdään opintojen loppuvaiheessa. Opinnäytetyöllä opiskelija näyttää, että osaa soveltaa oppimiaan oman alan tietoja, kriittistä ajattelua, sekä tiedon analysointia. Opinnäytetyöt tehdään työelämälähtöisinä ja tarkoitus on ratkaista ja kehittää ajankohtaisia ilmiöitä tai ongelmia. (Theseus 2020; LAB 2020c.)

Opinnäytetyö tehdään usein harjoittelupaikkaan toimeksiantona harjoittelun päätteeksi. Toimintatapa palvelee hyvin opinnäytetyön tekijää, sillä harjoittelun aikana toimeksiantaja yritys on tullut tutuksi ja tutkimus kohteeseen on saanut perehtyä hyvin. Toimeksiantaja myös tarjotaan korkeakouluille, tai opiskelijat voivat ehdottaa sitä itse. TKI-toiminta on korkeakouluilla yksi merkittävä opinnäytetöiden toimeksiantaja erilaisten hankkeiden ja projektien kautta. Monet hankkeet saavat lisäarvoa opinnäytetöistä ja opinnäytetöillä voidaan saada merkittävää selvitystyötä hankkeiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeet tekevät yrityksen kanssa yhteistyötä ja usein hankkeiden tavoitteena on kehittää paikallista yrityskenttää.

3.2 Immateriaalioikeudet opinnäytetöiden tuloksissa

Opinnäytetöistä syntyvistä ideoista ei voida olettaa, että oikeudet uuteen yritysideaan tai tapaan tuottaa jotakin kuuluisi automaattisesti opiskelijalle vaan yleensä oikeudet omistaa toimeksiantaja. Sopimukset toimeksiantajan ja opinnäytetyön tekijän välillä tulisivatkin olla tehty ennen opinnäytetyön aloittamista, jotta mahdollisilta riitatilanteilta vältytään. Uusista keksinnöistä tai ideoista tulisi aina keskustella kaikkien osapuolien (opiskelijan, toimeksiantajan ja korkeakoulun) kanssa ennen työn julkistamista. Myös opiskelijan ja toimeksiantajan välinen työsuhde määrittää oikeuksien hallintaa. Työsuhteessa olevan opiskelijan tuotokset kuuluvat ilman erillistä sopimusta toimeksiantaja yritykselle (Tekijänoikeuslaki 404/1961 40b §; Työsuhdekeksintölaki 656/1967). Opinnäytetyöt ovat julkisia, mutta liikesalaisuudet voivat tehdä työstä osittain salassa pidettävän. (LAB 2020c)

Jos yritysidea koskee uutta tai erilaista tapaa toimia, tuottaa tai palvella kannattaa idea suojata oikeuksilla. Immateriaalioikeuksilla, joita kutsutaan myös IPR-oikeuksiksi (Intellectual Property Rights), tarkoitetaan aineettomia suojauksia yrityksen osaamista tai tekniikkaa kohtaan. Aineettomilla oikeuksilla voidaan suojata tekijänoikeus tai teollisoikeus. Näillä tarkoitetaan patenttia, hyödyllisyysmallia, mallisuoja, tekijänoikeutta ja tavaramerkkiä. Tekijänoikeus syntyy suoraan tekijälle, mutta teollissuojausta haetaan erikseen. Patentti- ja rekisterihallitus hallinnoi ja rekisteröi oikeuksia Suomessa. Patentti ja hyödyllisyysmalli ovat keinoja suojata yksittäisiä keksintöjä tai valmistusmalleja, tavaramerkki tai mallisuoja taas erottaa tuotteen yrityksen tuottamaksi tuotteeksi tai suojaa tietyn mallin vain tietyn yrityksen käyttöön. (PRH 2020.) Tekniikan ja muotoilun alalla IPR-oikeudet korostuvat, mutta jokaisella alalla oikeuksien tiedostaminen on tärkeää. Ratkaisut, jotka kehittävät jo olemassa olevaa menetelmää tai tuotantotapaa kuuluvat myös IPR-oikeuksien piiriin, eivät ainoastaan uudet tuotteet tai prosessit (Huvio 2014, 22).

IPR-oikeuksilla turvataan ja suojataan yrittäjän liiketoimintaa, sekä varmistetaan ettei itse toiminnallaan riko toisen oikeuksia. IPR-oikeuksilla saavutetaan kilpailuetua, suojataan

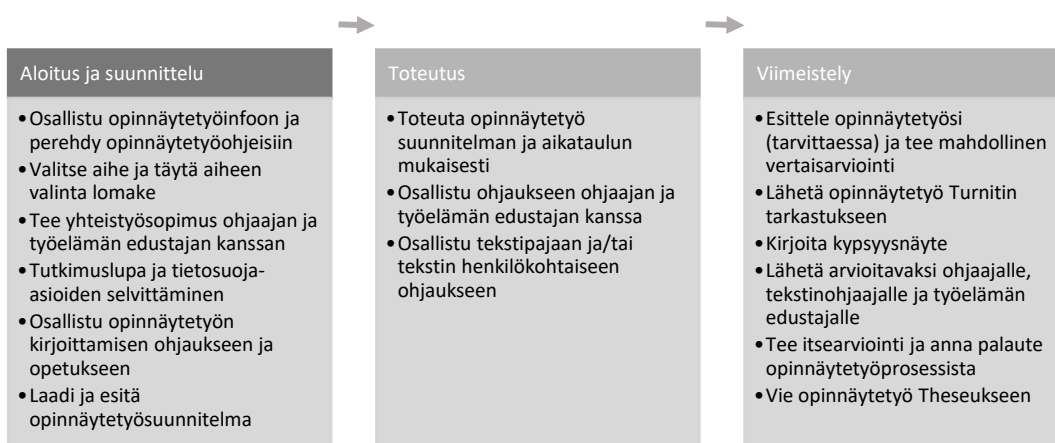
omat tuotteet/brändi, sekä oikeudellisten vahinkojen välttäminen. Globalisaatio, digitalisaation luomat mahdollisuudet ja maantieteellisten rajoitusten pieneneminen ovat nostaneet yritysten IPR-oikeudet suureen arvoon, jolla voidaan saavuttaa merkittävää taloudellista hyötyä. (Hynynen 2013, 6.) Kaksi tärkeää ominaisuutta mitä IPR-oikeuksilla saavutetaan, ovat yksinoikeus ja jakamisen mahdollisuus. IPR-oikeudet eivät vähene käytössä, kuten fyysiset materiaalit, ja siten niiden jakamisella voidaan saavuttaa liiketoiminnalle jatkuvaa tulonlähdettä. Yksinoikeus mahdollistaa markkinoilla etuaseman suhteessa kilpailijoihin, sillä oikeuden käyttö on kontrolloitua ja sillä voidaan rajata tai estää muiden toimintaa. IPR-oikeuden jakamisella taas saavutetaan mahdollisuus liiketoiminnan skaalautuvuuteen ja maantieteelliseen leviämiseen, sekä turvata tulojen jatkuvuus myös yrityskauppojen jälkeen. (Honkinen ym. 2017 1.1.)

4 KOHDEORGANISAATION ESITTELY

4.1 Uudistunut innovaatiokorkeakoulu ja yhtenäinen opinnäytetyöprosessi

LAB-ammattikorkeakoulu on kuudenneksi (6) suurin korkeakoulu opiskelijamäärältään Suomessa. Vuoden 2020 alusta Lahden ja Saimaan ammattikorkeakoulut yhdistyivät LAB-ammattikorkeakouluksi, joka on osa LUT-konsernia. LABin lisäksi konserniin kuuluu Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto. LABin kampukset sijaitsevat Lahdessa, Lappeenrannassa, sekä verkossa. Opiskelijoita on yhteensä 8500 ja opetushenkilöstöä ja TKI-asiantuntijoita 500 henkilöä. LAB-ammattikorkeakoulu on uuden ajan innovaatiokorkeakoulu, jonka tavoitteena on uudistaa korkeakoulutusta ja työelämää. Strategian ydin on tehdä työelämästä parempaa, haastaa ja tulla haastetuksi, sekä olla rohkea ja reilu. LABin innovaatioiden ydinosoamisen osa-alueet ovat kiertotalous, innovaatiot, design ja hyvinvointi. LABissa voi opiskella viidellä eri koulutusalueella ja 60 koulutusohjelmalla. Koulutusalat ovat; liiketalous, matkailu, tekniikka, muotoilu ja sosiaali- ja terveysala. (LAB 2020a.)

LAB-ammattikorkeakoulussa on käynnissä opinnäytetyöprosessin uudistus, jonka on tarkoitus valmistua syksyllä 2020. Uudistuksessa yhtenäistyy kaikille LAB kampuksille samanlaiset käytännöt opinnäytetyöprosessin sopimuksien, aikataulutuksen, ohjaamisen ja arvioimisen osalta (kuvio 4). Opinnäytetyöprosessi koostuu suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista.

Kuvio 4. Uudistetun opinnäytetyöprosessin vaiheet (mukailtu LAB 2020f)

Opinnäytetyöprosessi käynnistyy infolla, jossa opiskelijalle selvitetään opinnäytetyön tekemisen vaiheet ja ohjeistetaan jatkotoimenpiteet. Opinnäytetyökoordinaattori nimeää opiskelijan työlle opinnäytetyöohjaajan, sekä 2 lukijan, joka arvioi valmiin työn. Opiskelijan

tulee aiheen valinnan jälkeen selvittää tutkimusluvut ja tietosuoja-asiat, sekä tehdä toimeksiantajan kanssa yhteistyösopimus opinnäytetyön tekemisestä, aikataulusta ja salassapitovelvollisuuksista. Opinnäytetyösuunnitelmaan tehdään arvio työn aikataulusta, tutkimusongelmasta ja tutkimusmenetelmästä. Suunnitelmaan tulee kuvata opinnäytetyöprosessin eri vaiheet ja suunnitelma esitetään seminaarissa, jossa se myös vertaisarvioidaan, eli opponoidaan. Suunnitelman pohjalta aloitetaan työn toteuttaminen ja kirjoittamisprosessi, johon opiskelijalla on mahdollista saada henkilökohtaista ohjausta opinnäytetyöohjaajalta, sekä kielenhuollon ammattilaisilta. Valmis opinnäytetyö tarkastetaan Turnitin-ohjelmalla, joka antaa raportin tietokannan pohjalta opinnäytetyön plagioinnin varalta. Hyväksytyin raportin jälkeen työ arvioidaan ohjaajan, 2 lukijan, sekä kielikeskuksen toimesta. Toimeksiantajan edustaja voi antaa työstä palautteen, mutta virallista arviointia opinnäytetyön toimeksiantaja ei tee. Opiskelija tekee työstään myös itsearviointin ja antaa palautteen opinnäytetyöprosessista. Arvioinnin jälkeen työ julkaistaan Theseus-kirjastoon. Opiskelija kirjoittaa vielä kypsyysnäytteen työnsä pohjalta, se voi olla essee, tiedote, uutinen tai blogiteksti. Kypsyysnäytteellä opiskelija osoittaa hallitsevansa työnsä asiasisällön ja osoittaa taidot laadukkaan kirjallisen tuotoksen tekemiseen. Ohjaaja arvioi kypsyysnäytteen hyväksytty tai hylätty, erillistä kielenarviointia ei kypsyysnäytteelle tehdä. Myös arviointikriteereitä on päivitetty yhtenäiseksi koko LAB-ammattikorkeakoulussa uudistuksen myötä. Arviointi koostuu aiheen ajankohtaisuuden ja haastavuuden mukaan, opinnäytetyön tutkimuksellisen rakenteen ja lähteisiin perustuvan asiantuntijatekstin perusteella. Opinnäytetyön laajuus on pääsääntöisesti 15 opintopistettä ja se arvioidaan asteikolla 0–5. (LAB 2020c.)

4.2 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

Ammattikorkeakoulujen perustehtäviin kuuluu opetuksen järjestämisen lisäksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI). TKI-toiminta palvelee toiminnallaan alueellista kehitystä ja työelämää, sekä tukee palveluiden ja liiketoiminnan uudistamista. Ammattikorkeakouluissa opiskelijat voivat edistää opintoja TKI-toiminnassa hankkeiden kautta, suorittamalla projekteissa opintopisteitä, työharjoittelua ja saamalla opinnäytetöiden toimeksiantoja TKI-toiminnan kautta. Valtakunnallisesti ammattikorkeakoulujen perustutkinnon opintopisteistä noin 14 % suoritetaan TKI-hankkeissa. TKI-toiminta tekee korkeakouluista hauttuja yhteistyökumppaneita paikallisilla yrityscentillä sekä kansainvälisesti. TKI-toiminta on riippuvaista ulkopuolisesta rahoituksesta ja merkittävin rahoittaja on erilaiset EU-lähteet, kuten Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja sosiaalirahasto (ESR). Ammattikorkeakoulut saivat vuonna 2019 ulkopuolista hankerahoitusta 122 miljoonaa euroa, kokonaisrahoituksen ollessa 220 miljoonaa euroa. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden

ministerityöryhmä hyväksyi keväällä 2020 kansallisen TKI-tiekartan. Tiekartan toimenpiteillä edistetään suomalaisen TKI-toiminnan vetovoimaa kansainvälisesti ja kannustetaan TKI-investointeihin yrityksissä. (Arene 2020; OKM 2020.)

Tutkimus-, kehittämis-, ja innovaatiotoiminta rakentuu LAB-ammattikorkeakoulussa neljän vahvuusalueen ympärille. Vahvuusalueet ovat; kiertotalous, design, innovaatioiden kaupallistaminen ja hyvinvoinnin palveluinnovaatiot. TKI-toiminta on vahvasti yhteistyössä yritysten kanssa ja aktiivisia projekteja ja hankkeita on käynnissä noin 200 kappaletta. Kiertotalouden vahvuusalue pyrkii viemään kehitystä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja vauhdittamaan siihen siirtymistä. Bioperäiset materiaalikierron, kiertotalouden uudistuvat systeemit, kestävä yhdyskunta ajattelu ja resurssitehokkuuden lisääminen ovat olennaisia kiertotalouden aiheita. Design vahvuusalueen teemoja ovat kestävä tuote- ja elinympäristön muotoilu. Älykkäiden ja ihmislähtöisten ratkaisujen hyödyntäminen osana taiteen ja muotoilun erikoisosaamista sekä käyttäytymisen muutoksen muotoilu. Kaupallistamisen innovaatiot pyrkivät kasvattamaan yritysten kasvua ja liiketoimintaa kehittämällä uusia yrittämisen toimintatapoja ja -ympäristöjä. Hyvinvoinnin osalta innovaatio toiminta kehittää asiakaslähtöisiä palvelu- ja teknologiainnovaatioita hyvinvoinnin tueksi sekä kokeilee ja testaa niitä erilaisissa käyttöympäristöissä.

TKI-toiminnan tarkoitus on uudistaa työelämää ja työn tekemisen tapoja. Vuoteen 2026 mennessä LAB TKI-toiminnan tavoitteena on kolminkertaistaa ulkoinen rahoitus ja olla kansainvälisestikin merkittävä ja haluttu yhteistyökumppani monialaisena tutkimustiiminä. TKI-toiminta on merkittävässä roolissa luomassa LAB-ammattikorkeakoulusta työelämälähtöistä innovaatio korkeakoulua. (LAB 2020e.)

4.3 LAMK Startup Accelerator -hanke

LAMK Startup Accelerator -hankeen (myöhemmin LSA-hanke) toiminta aika on 1.4.2018-31.10.2020. Hankkeessa on tarkoitus kehittää ja vahvistaa alueen työ- ja elinkeinoelämää, tukea opiskelijayrittäjyyttä sekä kiihdyttämöpalveluilla edesauttaa uusien yritysten syntymistä.

Hanke vastaa osaltaan työelämälähtöisen innovaatio korkeakoulun strategiaan, jossa tavoitteena on saada korkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioresurssit (TKI) yritysten ja työelämän käyttöön ja kehittämiseen. Hankkeen tarkoitus on saada kiihdyttämötoiminta yhdistäväksi sillaksi yrittäjän, TKI-toiminnan ja elinkeinoelämän välille. Hanke keskittyy osaltaan opiskelijayrittäjyyden vahvistamiseen, jolla pyritään saamaan nuoria yrittäjiä sitoutumaan alueeseen ja näin ollen lisäämään työpaikkoja ja alueellista vetovoimaa. Hankkeen tahtotila on kytkeä uudella tavalla yrittäjyyskasvatus ja yritysopinnot osaksi yritystoimintaa ja samalla edistää opiskelijan opintokokonaisuutta. Hyödyntämällä

korkeakoulujen resursseja alueellisen yritystoiminnan kehityksessä saadaan innovaatiotoiminta osaksi yritysysteistyötä. Hankkeen tavoitteet tiivistetysti ovat:

- startup kiihdyttämötoiminnan konseptointi
- liikeideoita tuottavan toiminnan ja käytäntöjen tukeminen
- liikeideoiden ja -aihioiden tunnistamisen työkalut ja toimintatavan luominen
- aloittavan yrittäjän tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen koordinointi.

Hankkeen tarjoamat kiihdyttämöpalvelut ovat matalan kynnyksen palveluita opiskelijoille ja alkaville yrittäjille. Hanke tarjoaa mahdollisuutta tulla keskustelemaan yritysideoista ja yrittäjyyden vaihtoehtoista. Yritysidean tarpeiden mukaan katsotaan sopivat tieto- neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä autetaan verkostoitumaan muiden asiantuntijoiden kanssa. LSA-hanke toimii monialaisesti korkeakoulu ympäristössä, missä uusia liike- ja yritysideoita syntyy ja kehittyy jatkuvasti esimerkiksi opinnäytetöiden ja innovaatiohankkeiden parissa. LSA-hankkeen yhtenä tavoitteena on kehittää tähän toimintamalli tai työkalu, jolla saataisiin nämä aihiot eli, liike- ja yritysideoat konkreettisesti yrityskiihdyttämöpalvelujen piiriin ja lopulta aloittaviksi yrityksiksi. Hanke tekee yhteistyötä Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:n, Päijät-Hämeen yrittäjien, Lahden seudun Yrittäjänäisten, Lahti Region Oy:n ja Hämeen kauppakamarin kanssa. (LAB 2018.)

4.4 Keinot ideoiden löytämiseen ja kasvattamiseen

LSA-hankkeen yksi keino uusien yritysideoiden löytämiseen on vuosittain järjestettävä STORM idea contest -liikeideakilpailu. Kilpailun tarkoituksena on tuoda esille uusia potentiaalisia liikeideoita. Voittaja saa tukea ja ohjausta liikeidean kehittämiseen, IPR-neuvontaa sekä tuotepalkintoja. Kilpailuun voi osallistua toimialasta riippumatta, kunhan ideassa on kaupallista potentiaalia ja mahdollisuus uuteen yritystoimintaan. Osallistua voi Lahden alueen opiskelijat ja henkilökunta seuraavista oppilaitoksista: LAB, LUT, Salpaus, Helsingin Yliopisto ja Haaga-Helium Vierumäen toimipiste. Vuonna 2019 kilpailuun tuli hakemuksia 50, joista 6 valittiin finaaliin. STORM idea contest -kilpailu on tarkoitus järjestää vuosittain, myös hankkeen päättymisen jälkeen. (LAB 2020f; LAB 2019b.)

LSA-hankkeen myötävaikutuksella LAB Lahden kampukselle on avattu joulukuussa 2019 StartHub yrityskiihdyttämö. StartHub on pysyvä yrityskiihdyttämö ja se on Lahden kaupungin, LAB-ammattikorkeakoulun ja Iskun yhteistyön tulos. StartHub toimii kampuksen yhteydessä noin 500m² tilassa, jossa on kalusteet, yhteydet ja laitteet yritysten käytössä. StartHub tarjoaa tilat, verkostot, hautomo- ja kiihdyttämöpalvelut veloitusetta alkaville yritykselle ja järjestää ajankohtaisia yrittämiseen liittyviä tapahtumia (StartHub 2020).

LSA-hankkeella on henkilöstössä kaksi innovaatioagenttia, jotka ovat LAB organisaation lehtoreita. Innovaatioagentit ovat osa LSA-hankkeen toimintaa. Innovaatioagenttien toimenkuvaan kuuluu työskentely opiskelijoiden rajapinnassa ja kannustaa heitä yrittäjyyteen. Innovaatioagenttien tarkoitus on lähtöisin ISL-hankkeesta, jossa huomattiin, että koulutusaloittain olisi hyvä olla yrittäjämönteisiä lehtoreita, jotka työskentelevät opiskelija rajapinnassa ja tarkastelee, esimerkiksi opinnäytetöistä, potentiaalisia yritys- ja liikeideoita ja niiden aihioita. LSA- hankkeelle innovaatioagentteja tuli kaksi, toinen liiketalouden ja toinen tekniikan koulutusosalta. Innovaatioagenttien rooliin kuuluu olla yhteyksien tekijöinä koulutusalojen, opiskelijoiden ja yritysten välillä. Innovaatioagentit ovat olleet perustamassa LAB-ammattikorkeakouluun LAB-akatemiaa, jossa monialaisille opiskelijatiimeille luodaan mahdollisuus toimia yrittäjämäisesti korkeakouluympäristössä. Toiminnan on tarkoitus käynnistyä syksyn 2020 aikana. (Suominen 2020.)

4.5 Lomake ideoiden seulontaan

Vuonna 2017 toteutunut Innovation Scout LAMK hankeen toiminta ja tavoitteet pohjautuivat silloisen LAMK:n vision vahvistamiseen ja toteuttamiseen. Silloin visiona oli olla: Oivaltava, tutkiva ja kehittävä LAMK 2020; alueen kasvun aloitteellinen edistäjä ja kansainvälinen tulevaisuuden osaamisen uudistaja. Yhtenä hankkeen tavoitteena oli kehittää toimintamalli, jolla tunnistetaan TKI-toiminnasta, hankkeista, opinnäytetöistä ja yritysysteistä nousevia kaupallistamispotentiaalia sisältäviä palvelu- ja/tai tuoteideoita. Hankkeen lähtökohtana oli vahvistaa ja hyödyntää ammattikorkeakoulun asiantuntijuutta, opiskelijoiden luovuutta ja TKI-toiminnan resursseja alueellisen työ- ja elinkeinoelämän kehittämiseen. Hankkeen yhtenä tuloksena syntyi työpajojen, benchmarkingin ja asiantuntijayhteistyön tuloksena arviointilomake (liite 2), jolla voitaisiin monialaisesti tunnistaa kaupallistamispotentiaalia sisältäviä ideoita hankkeissa ja opinnäytetöissä. Opinnäytetöiden osalta arviointilomakkeen olisi täyttänyt opinnäytetyönohjaaja, -tekijä, sekä toimeksiantaja yritys. Haasteena arviointilomakkeen rakentamisessa oli saada se taipumaan kaikille koulutusaloille sopivaksi, sillä kehitettävät tuotteet ja palvelut ovat hyvin erilaisia. Lomake rakentui kaupallistamis- ja innovaatiopotentiaalin tunnistamisen ympärille, johon perustuen lomakkeen kysymykset määräytyivät. Lomakkeen oli tarkoitus tulla sähköisenä arviointityökaluna sekä opinnäytetyöprosessiin, että hankkeisiin. (LAB 2016.)

5 TUTKIMUS

5.1 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku

Kun pohditaan uutta toimintamallia tai prosessia ja sen tarpeellisuutta, on luonnollista tutkia ilmiötä asiantuntijoiden avulla. Aiheen parissa työskentelevät asiantuntijat ovat mahdollisen uuden toimintaprosessin loppukäyttäjiä, sekä asiantuntijat sidosryhmistä, joita ilmiö koskee välillisesti. Tutkimusmenetelmäksi valittiin laadullinen tutkimus, jotta saataisiin syvempää ymmärrystä prosessin nykyisestä tilasta, ja hahmotettaisiin uuden toimintatavan tarpeellisuus ja sen synnyttämät haasteet ja mahdollisuudet paremmin. Laadullisen tutkimuksen päämäärä ei ole tarkastella tutkittavan ilmiön määrällistä määrää tai esiintyvyyttä, vaan pikemminkin tarkoituksena on saada aiheen syvempää ymmärrystä ja erilaisia näkökulmia. Laadullisen tutkimuksen aineisto koostuu pääasiassa asiantuntijoiden omista kokemuksista ja päätelmistä. Aineiston analyysin kautta pystytään hahmottamaan kokonaisuus, jonka pohjalta voidaan rakentaa ratkaisua tutkittavaan ilmiöön tai ongelmaan. Laadullisen tutkimuksen kannalta on oleellista, että tutkija on perehtynyt kattavasti aiheeseen ja ymmärtää ilmiöön liittyvän sanaston, rakenteet ja prosessin (Puusa & Juuti 2020, 14,112). Tutkimus toteutettiin haastattelemalla asiantuntijoita teemahaastattelun rakenteella, osittain vapaasti keskustellen aiheesta.

Haastattelut toteutettiin keväällä-kesällä 2020 Teams-sovelluksen välityksellä, sillä koronaviruksen tuomat rajoitukset estivät kasvokkain tapahtuvan haastattelun. Tavoitteena oli saada haastateltaviksi monialainen joukko niin opinnäytetyöprosessissa työskentelevistä lehtoreista kuin TKI asiantuntijoistakin LAB organisaatiosta. Kutsu haastatteluun lähetettiin sähköpostilla (liite 1) 12 henkilölle, joista haastatteluun suostui kuusi. Yksi muistutus sähköposti lähetettiin vielä myöhemmin niille, jotka eivät olleet reagoineet ensimmäiseen kutsuun. Yksi haastateltavista tuli niin sanotun lumipallo-otannon kautta, joten yhteensä haastatteluja toteutui seitsemän. Lumipallo-otanta tarkoittaa haastateltavan suositusta toisesta ilmiöön liittyvästä asiantuntijasta, josta voisi olla tutkimuksen aineiston kannalta hyötyä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 99).

Haastateltavien valintakriteeriksi muodostui tutkittavan ilmiön asiantuntijuus ja mahdollisen toimintaprosessin tavoitteen ja hyödyn tulkitsemisen asiantuntijuus. Laadullisen tutkimuksen yhtenä periaatteena on, että aineisto koostuu tutkittavan ilmiön asiantuntijoista, jotka ymmärtävät ja tietävät aiheesta mahdollisimman paljon. Silloin tutkimukseen haastateltavien henkilöiden valinta ei voi olla sattumanvaraista, vaan se on harkittua ja perusteltua. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Haastatteluihin sovittiin tunnin kalenterivaraus ja aika oli pituudeltaan juuri sopiva. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavan luvalla, jotta aineiston litterointi olisi mahdollisimman tarkkaa myöhemmin. Haastateltavat valmistautuivat haastatteluun sähköpostin sisältämällä tiedoksiannolla, jossa on esitelty haastattelun tarkoitus ja aihe (liite 1). Haastattelut kestivät lyhimmillään 35 minuutista ja pisimmillään 1 tunti ja 5 minuuttiin (taulukko 2).

Taulukko 2. Haastatteluiden ajankohta ja kesto

Haastateltava	Päivämäärä	Kesto
H1	19.5.2020	44 min
H2	20.5.2020	38 min
H3	20.5.2020	1 tunti, 5 min
H4	27.5.2020	43 min
H5	1.6.2020	44 min
H6	3.6.2020	36 min
H7	3.6.2020	35 min

Haastattelut olivat teemahaastatteluja. Teemahaastattelu antaa tutkijalle ja haastateltavalle enemmän vapauksia lähestyä tutkittavaa aihetta tai ilmiötä, kuin kaikille samanlaisena toteutuva strukturoitu haastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2010, 48). Haastattelun etuna on myös joustavuus. Kysyjä ja vastaaja voivat tilanteen mukaan selventää, tarkentaa ja syventää kysymyksiä ja vastauksia haastattelun edetessä. Myös keskustelun kuljettaminen syvemmälle aiheeseen on helpompaa haastatteleamalla kuin kyselyyn vastaamalla, jossa kysymykset ovat kaikille vastaajille samat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Haastattelut pysyivät aiheessaan etukäteen mietittyjen teemojen avulla. Teemoihin sopivia apukysymyksiä käyttäen sain tarvittaessa keskustelun palaamaan oikeaan teemaan ja pysymään aiheessa. Teemahaastattelu eroaa strukturoidusta ja puolistrukturoidusta haastattelusta siinä, ettei valmiiksi mietittyjä ja muotoiltuja kysymyksiä ole, vaan haastattelu on hyvin vapaamuotoinen. Teemahaastattelussa tutkija kannustaa haastateltavaa keskustelemaan aihepiiristä vapaasti (Puusa & Juuti 2020, 112). Haastattelut etenivät aiheen pohjustuksen ja keskustelun kautta teemoihin. Haastattelun teemat rajautuivat tutkimuskysymysten avulla, joihin aineiston kautta on tarkoitus saada vastaukset. Haastattelun teemat rakentuivat seuraavasti:

- toimintatavan tarpeen tunnistaminen
- yritys- ja liikeidean tunnistaminen ja arviointi
- toimintatavan tavoite, mahdollisuudet ja haasteet.

Teemahaastattelussa keskeistä on, että haastateltava saa omin sanoin kertoa suhteestaan ja kokemuksestaan tutkittavaan ilmiöön keskustellen haastattelijan kanssa, ja että haastateltava on haastattelun aktiivisena osapuolena. Haastattelu tilanteen tulisi olla rauhallinen, ammattimainen ja herättää luottamusta toimijoiden välillä, jotta aineistoksi saataisiin mahdollisimman rehellinen kuvaus tutkittavasta aiheesta juuri hänen kokemuksensa pohjalta. Tavoitteena teemahaastattelussa on saada aineistoa, jonka kautta voi hahmottaa kokonaiskuvaa tutkittavasta ilmiöstä eri teemojen avulla (Hirsjärvi & Hurme 2010, 35,48,96)

Teemahaastattelusta saadun aineiston ymmärtämiseen on olennaista se, että myös tutkijalla on tarvittavan suuri tietoperusta ja ymmärrys aiheesta. Tutkijan tulee ymmärtää käsitteet ja viittaukset, sekä hahmottaa ilmiön erilaisia elementtejä ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Teemahaastattelu korostaa yksilön kokemusta ja tulkintaa asiasta, jolloin merkitysten samanlainen ymmärtäminen vuorovaikutuksessa haastattelijan kanssa on oleellista. Teemahaastattelussa käydään ennalta valitut teemat läpi, mutta järjestys ja kysymysten muoto vaihtelee haastatteluiden välillä. Myös haastateltavien tapa kertoa, vastata ja keskustella aiheesta ovat erilaisia ja haastattelijan rooli voi vaihdella aktiivisesta kysyjästä kuuntelijaksi. (Puusa & Juuti 2020, 112,113.)

5.2 Aineisto ja sen analysointi

Saadun aineiston perusteella on mahdollista tulkita, kuvailla ja ymmärtää aiheena olevaa ilmiötä tai aihetta. Tutkimus aineiston pohjalta voidaan luoda konteksti siihen, minkälaisessa ympäristössä ja millaisena tutkittava ilmiö tapahtuu. Haastavaa laadullisen aineiston analyysissä onkin taito yhdistää pienetkin yksityiskohdat kokonaisuuteen, joka rakentuu tutkijalle koko prosessin ajan. Aineisto voi olla hyvinkin rikasta ja monipuolista, ja sisältää paljon kiinnostavia aiheita, joita tutkija ei välttämättä ole osannut odottaa tai ennakoita. Aineiston aiheen riittävällä rajaamisella onkin merkittävä rooli, ettei kokonaisuudesta tule liian suuri ja tutkimuksen alkuperäinen tavoite katoa. (Puusa & Juuti 2020, 143,144.)

Haastattelu aineisto litteroitiin tekstimuotoon, jotta sen analysointi olisi helpompaa. Haastattelut olivat etämuotoisia, ei videoyhteydellä toteutettuja keskusteluja, jolloin kehonkielinen havainnointi ja eleiden tarkastelu oli mahdotonta. Huomioiden aineiston laadun ja tutkimuksen aiheen, päädyin tekemään aineiston analyysin litteroidun tekstimuotoisen

aineiston pohjalta. Kaikki täytesanat ja hiljaiset hetken litteroitiin ensimmäisellä kierroksella tarkasti, jotta haastattelun tunnelma saatiin mahdollisimman tarkasti tallennettua. Haastattelut litteroitiin tekstiksi nauhojen perusteella mahdollisimman pian jokaisen haastattelun jälkeen, jotta haastattelu tilanne oli vielä hyvin muistissa.

Litteroitua aineistoa kertyi tekstimuotoon 45 sivua. Litterointi tehtiin ensin jokaiselle haastattelulle erikseen, jonka jälkeen aineistoa oli helpompi käsitellä teemoittain. Teemat muodostuivat haastattelujen rakenteen mukaan. Teemat olivat kuitenkin suhteellisen suuria kokonaisuuksia, joten tein jokaisesta teemasta vielä luokittelun erikseen (taulukko 3). Näin aineisto alkoi muodostua helpommin käsiteltäväksi kokonaisuudeksi. Aineiston teemoittamisen ja luokittelun yhteydessä tein jokaiselle haastattelu aineistolle värikoodin, jotta pystyin jäljittämään kyseisen aineiston alkuperän tarvittaessa myöhemmin.

Taulukko 3. Aineiston luokittelu teemojen mukaan

Teemat		
Ideoiden tunnistamisen tarve	Yritys- ja liikeidean tunnistaminen ja arviointi	Toimintatavan tavoite, mahdollisuudet ja haasteet
<ul style="list-style-type: none"> Ideoiden aikaisempi esiintyvyys 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistaminen käytännössä 	<ul style="list-style-type: none"> Työelämälähtöisiä yritys- ja liikeideoita
<ul style="list-style-type: none"> Yrittäjyysopintojen vaikutus opiskelijoiden yrittäjyysalttiuteen 	<ul style="list-style-type: none"> IPR-oikeudet ja muut sopimukset 	<ul style="list-style-type: none"> Resurssit ja sitoutuminen prosessiin
<ul style="list-style-type: none"> Koulutusalojen välinen tiedon kulkeminen opinnäytetöistä 	<ul style="list-style-type: none"> Lomakkeen hyödyntäminen (Innovation Scout) 	<ul style="list-style-type: none"> Jatkotoimenpiteet/kelluvat ideat
<ul style="list-style-type: none"> Opinnäytetöiden sisältämät tiedot ja tulokset 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistamisen ja arvioinnin osaamisen asiantuntijuus/resurssit 	<ul style="list-style-type: none"> Mitä lisäarvoa tuo opinnäytetyöprosessiin?

Teemoittamisen ja luokittelun yhteydessä aineistosta jää jäljelle tutkimukselle oleellinen aineisto, ja muu aiheeseen liittymätön aineisto rajautuu pois. Aineiston käsittelyn tarkoitus on karsia kaikki ei oleellinen aineisto pois, jotta aineisto saadaan sellaiseen muotoon, että

sen avulla voidaan vastata niihin kysymyksiin mitä varten koko aineisto on kerätty (Ehrnrooth 95, Puusa & Juuti 2020 mukaan, 155). Teemojen ja luokittelun etuna on aineiston jäseneltävyys ja yhtäläisyyksien näkyväksi tekeminen. Kun aineisto pilkotaan ja jäsenetään uudelleen teemojen luokittelun ympärille, tulee kokonaiskuvasta paremmin ymmärrettävä. Toisaalta tämä on myös aineiston analyysin kriittisin vaihe, sillä tutkija päättää oman tulkintansa mukaan mihin teemaan ja luokkaan aineisto kuuluu. (Puusa & Juuti 2020, 153.)

5.3 Tulokset

Tutkimustulokset esitetään teemahaastattelun teemojen mukaisessa järjestyksessä, jolloin tulosten järjestys on alatutkimuskysymysten mukainen ja tuo tulokset johdonmukaisesti esille. Haastatteluista nostetut sitaatit erotellaan haastattelun numeroinnin mukaan, esimerkiksi H1. Näin vastaukset voidaan erotella toisistaan ja tarvittaessa jäljittää alkupe- räiseen aineistoon.

5.3.1 Toimintatavan tarpeellisuus ja lähtökohdat

Jotta ymmärretään tutkimuksen konteksti, on ymmärrettävä ja selvitettävä osat, joista koko prosessi muodostuu. Tavoitteena tutkimuksella on selvittää mahdollisuuksia uusien yritys- ja liikeideoiden, ja niiden aihoiden tunnistamiseen LAB-ammattikorkeakoulussa opinnäytetöistä. Ensimmäinen alatutkimuskysymys selvitti millaisia opinnäytetöitä LABissa on. Tällä kysymyksellä tuodaan esille toimintavan tarpeellisuutta, onko tunnistamisprosessin luomiselle edellytyksiä ja tarvetta. Teemasta nousi esille merkittävimpinä aikaisempien liike- ja yritysideoiden esiintyvyys opinnäytetöissä, millaista sisältöä opinnäytetöissä on, opinnäytetöiden monialainen tarkastelu sekä yrittäjyysopinnot.

Yritysideoiden esiintyvyys opinnäytetöissä ja toimintatavan tarve

Opinnäytetöiden seulonnan ja sen toimintavan kehittämisen tarve syntyy kokemuksesta, että opinnäytetyöt sisältävät aihioita uusien liike- ja yritysideoiden syntyyn, sekä valmiimpia, mietitympiä yritysideoita.

No kyllä niitä on tullut, varsinkin jos puhutaan yritystoiminnasta. Sitten taas, jos puhutaan innovaatiosta, niin ei oikeastaan. Mutta yritysideoita kyllä, että huomaa, että siinä vois olla potentiaalia. (H1)

Toteutuneiden yritysten määrää, jotka olisi syntynyt opinnäytetöiden yritys- ja liikeideoiden perusteella ei osattu vuositasolla arvioida. Osassa opinnäytetöitä on selkeä yrityksen perustamiseen tähtäävä tavoite, ja näissä tapauksissa myös usein opiskelijalla on jo

olemassa aikomus yrittäjäksi ryhtymisestä. Ohjaaja kohtaisesti potentiaalisia ideoita tai aihioita arvioitiin esiintyvän harvakseltaan, mutta kuitenkin siten, että niitä kannattaisi etsiä ja tunnistaa jollain tavalla. Toimintatavan tarpeellisuutta koettiin enemmän idea-aihioiden löytämiseksi ja yrittäjäksi kannustamisen edistämiseksi.

...mutta neidän ei suinkaan ole valmiita liiketoiminta-aihioita, vaan ne vaatii jumpkaa ja ideakehittelyä ja kenties jopa idean yhdistämistä johonkin muuhun. (H5)

Opinnäytetöiden lukumäärä ohjaaja kohtaisesti on vuositasolla tutkimusaineiston mukaan noin kymmenkunta ja ohjaamista toteutetaan opetustyön ohessa. Opinnäytetyö ohjaaja määräytyy pääosin opinnäytetyökoordinaattorin kautta, mutta tietoa siitä, minkälaisia muita opinnäytetöitä tehdään, tai niiden aiheita, ei ohjaajilla juuri ole. Kiinnostusta muiden aiheita kohtaan kyllä löytyi, mutta tiedon etsiminen ja löytäminen koettiin vaikeaksi ja hankalaksi. Uusien yritys- ja liikeideoiden syntymiseen ja ideoiden yhdistymiseen vaikuttaa merkittävästi monialaisuus ja alakohtaisten rajojen limittyminen. Samaa aihetta voi lähestyä eri koulutusalojen kannalta hyvinkin erilaisin lähtökohdin ja tässä nähdään uusien ideoiden kannalta potentiaalia.

Kyllä se tuntuma on, että ohjaajilla ei oo resursseja ja mahdollisuuksia perehtyä siihen, että minkälaisia oppareita muilla koulutusaloilla on. Olisi kiintoisaa nähdä se kokonaisuus myös niin, että kun sieltä oppareista voi nousta myös sellasia teemoja esiin, joita vois hyvinkin lähtee viemään yhdessä sen toimeksiantajan kanssa eteenpäin, vaikka yhteistä tutkimus- ja kehittämishanketta...mutta nyt on vähän niin, ettei tiedetä minkä tyyppisiä oppareita tehdään. (H5)

Oon ollu aika monessa tällaisessa eri alojen projekteissa ja kehittämishankkeissa, niin kyllä sieltä vois tulla jotain hienoakin. (H2)

Ainahan sellaiset radikaalit uudet avaukset, että jos on osattu oivallisesti yhdistää sellaisia osa-alueita, joita ei normaalisti ehkä yhdistettäis, että se sellainen tietynlainen erilaisuus tekee sen mielenkiinnon, uudenlaista tekemistä. (H4)

Opinnäytetyöt ovat lähes poikkeuksetta toimeksiantoja erilaisille yrityksille tai hankkeille, jolloin immateriaalioikeudet ja salassapitovelvollisuudet ovat iso osa opinnäytetyön tu-
lost. Tämän koettiin usein myös hankaloittavan yrittäjäksi ryhtymistä opinnäytetyöidean pohjalta. Selkeää käytäntöä IPR-sopimuksista ei tällä hetkellä ole ja asioista sovitaan tapauskohtaisesti, opiskelijan ja toimeksiantajan välillä. Immateriaalioikeuksiin palataan vielä myöhemmin muissakin teemoissa.

Koska ollaan silleen herkillä alueella, että koska se tehdään sinne yritykseen ja ne haluaa kehittää tietysti sitä omaa tekemistään, niin ku kilpailijoihin nähden... (H2)

Toimintatavan kehittämisen tarpeellisuutta perusteltiin myös sillä, ettei itse opinnäytetyön tekijä välttämättä itse huomaa liiketoiminnan mahdollisuutta tai ole kiinnostunut kehittämään sitä eteenpäin. Yrittäjäksi ryhtyminen koettiin yksilön omaksi valinnaksi, jossa korostuvat tietynlaiset ominaisuudet ja lähtökohdat. Monelle opiskelijalle opinnäytetyö on kuitenkin enemmän mahdollisuus työllistyä ja yrittäjäksi ryhtyminen koetaan heti opintojen päätteeksi uran kannalta epävarmaksi, tietysti yksilö ja alakohtaisia eroja on.

Toi yrittäjyyskin on toisilla hyvinkin sisäänrakennettu. Mutta kyllä se haasteelliselta kuulostaa, että ne lähtis opinnäytetyön kautta yrittäjäksi, niin ku mä sanoin, niin aika moni tekee sen työpaikan sillä ja vaikka se yrittäjyys muhisi siellä takaraivossa, niin ehkä siinä moni haluaa jonkun aikaa kerätä sitä oppia työnantajan huomassa. (H2)

Osalla voi olla ajatus, ettei ole yrittäjähenkkinen, että pelkkä idea ei riitä. (H4)

Yrittäjyysopinnot

Tarvetta uusien liike- ja yritysideoiden tunnistamiseen ja yrittäjäksi kannustamiseen koettiin myös toimintaympäristön nopeilla muutoksilla. Valmius yrittäjyyteen nähtiin tulevaisuuden nopeasti muuttuvassa työkentässä etuna, jolle voidaan rakentaa monipuolisia urapolkuja. Aineistossa nousi esiin ajatus yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyysopintojen merkityksestä yrittäjäksi ryhtymisessä ja tämän kentän vahvistamista tulevaisuudessa tarvitaan merkittävästi.

Pitäis olla sillä tavalla proaktiivinen, eli sehän olis optimaalisin tilanne, että opintojen aikana jo pystyisi sitä yrittäjyyden polkua niinku viitoittamaan eteenpäin ja saada siihen niitä työkaluja, jolloin vois ajatella, että linkittäisi opinnäytetyöaiheet, harjoittelut ja kaikki määrätietoisesti siihen, että valmistautuisi siihen yrittäjyyteen. (H4)

Yrittäjyysopinnot LAB-ammattikorkeakoulussa koettiin riittäväksi, tosin alakohtaisia eroja on paljon ja oppilaiden tietoisuus eri mahdollisuuksista on vähäistä. Keskustelua esiintyi eniten siinä, millaiset yrittäjyysopinnot koettiin järkeviksi ja kannattavaksi, jotta yrittäjyyskasvatus kantaisi haluttua tulosta. LABin ajatus työelämälähtöisestä innovatiivisesta korkeakoulusta ei aineiston mukaan toteudu, jos yrittäjyyskoulutusta ja sen tarkoitusta ei aktiivisesti viedä eteenpäin. Yrittäjyysopinnot ja -kasvatus nähtiin kokonaisuutena, joka pitäisi tuoda lähelle opiskelijaa ja sulauttaa osaksi opintoja siten, että opiskelijat pääsisivät mahdollisimman paljon itse tekemään ja kokemaan jo opintojen aikana. Yrityksen perustamiseen ja yrittäjyyden perusteisiin koettiin olevan riittävästi tarjontaa, ja aloittavalle yrittäjälle tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja on kattavasti alueella tarjolla. Yrittäjyysopintoihin ja -kasvatukseen kaivattiin enemmän laaja-alaista ja syvempää otetta, jolloin

yrittäjämäinen toiminta- ja ajattelutapa laajenee koskemaan koko opintoja, eikä se rajaudu vain yrityksen perustamiseen tai liiketoimintasuunnitelman tekoon.

...enemmän tarvittais sitä kaikkiin opintoihin ikään kuin yrittäjyyspedagogista ajattelua ja näkemystä, että miten me tuetaan sitä yrittäjämäisen toimintatavan kehittymistä ihan sieltä ensimmäisestä päivästä lähtien kun opiskelija meille saapuu. (H5)

Yritysyhteistöiden ja hankkeiden integroiminen vielä enemmän opintoihin antaisi hyvää kokemusta ja valmentautumista työelämään. Yrittäjyysopinnoissa ja yritysyhteistyön kehittämisessä nähtiin myös LABin kannalta hyvää potentiaalia. Jos saadaan tuotettua laadukasta yritysyhteistyötä, joka tuottaa arvoa niin yritykselle kuin opiskelijoillekin, tulee LAB-ammattikorkeakoulusta haluttu yhteistyökumppani yrityskentällä.

No kyllä rimaa pitää nostaa, jolloin myös yritykset arvostaisi enemmän. Se rima pitäis nostaa sille tasolle, että voitais oikeesti olla ylpeitä siitä mitä tehdään ja tehdään sitä niin, että se on haluttua. Se nostaa sitä rimaa myös niille opiskelijoille... (H6)

5.3.2 Liike- ja yritysideoiden tunnistaminen ja arviointi

Toinen aineiston teemoista käsitteli itse liike- ja yritysideoiden tunnistamista ja sen arviointia, joihin seuraavat kaksi alatutkimuskysymystäkin viittaavat. Tähän teemaan esiteltiin myös Innovation Scout- hankkeen tekemä lomake ja sen mahdollinen käyttö seulonnassa. Tästä teemassa esiin nousi keskustelua siitä, kuka seulonnan suorittaa ja missä vaiheessa opinäytetyöprosessia. Toimintatavan tarkoitus myös raakojen idea-aihioiden tunnistamiseen ja niiden potentiaalin tunnistamiseen alkoi korostua. Myös pohdintaa ideoiden IPR-oikeuksista nostettiin vahvasti esiin.

Tunnistamisen taito

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mielisiä siitä, että toimintatavalle on tarvetta ja sen avulla voitaisiin kasvattaa ja mahdollistaa uusien yritysten syntymistä. Esille nousi kuitenkin pohdintaa siitä, kenen tulisi tunnistaminen ja arviointi suorittaa. Ohjaajat kokivat resurssiensa olevan rajalliset ja että seulonnan tulisi olla mahdollisimman helposti ja kevyesti tehtävissä.

Myös monialaisuus koettiin tärkeäksi osaksi prosessia, jotta saataisiin erilaista näkökulmaa opinnäytetyönaiheesta ja sen mahdollisuuksista. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että toimintatapa ei voi olla yhden ihmisen käsissä ja prosessissa täytyy olla mukana riittävästi alakohtaista asiantuntijuutta, sekä liiketaloudellista osaamista. Yhden ihmisen tekemäksi seulonta koettiin liian vaativaksi ja todennäköisesti vuotavaksi. Osa toimintatavan tarkoituksesta on löytää myös piiloideat ja osoittaa ne myös opinnäytetyön tekijälle.

kyllä se jää osittain sen ohjaajan vastuulle. koska se tuntee sen alueen, sen mistä se tehdään se juttu ja se osaa nähdä onko tässä potentiaalia ja ei saisi olla raskasta, että mahdollisimman yksinkertainen juttu. Ohjaajien koulutus tietty, että ne oppis näkee ja kattoo niitä oppareita silleen. (H1)

Lähtökohtaisesti koettiin epätodennäköiseksi se, että opiskelija ryhtyisi yrittäjäksi vain seulonnan tuoman tuloksen mukaan, mutta hyväksi kannustimeksi ja ajatuksen herättäjäksi se olisi hyvä keino. Opiskelijan työmäärää ei arvioinnilla haluttu lisätä, mutta asiasta keskusteleminen voisi tuoda myös lisäarvoa opiskelijalle ja avartavaa ja auttaa näkemään mahdollinen yritys- tai liikeidea-aihio. Toimintatapaa alettiin nähdä enemmän keinona löytää uusia idea-aihioita, joita kehitetään vielä eteenpäin. Idea-aihioissa nähtiin mahdollisuuksia hyödyntää niitä muuhunkin tarkoitukseen, kuin yrityksen perustamiseen. Opinnäytetyöt ja niistä saatava syöte alettiin nähdä hyvänä keinona saada uusia tutkimus-, kehittämis- ja hankekohteita.

Jos ajatellaan, et miten tulevaisuudessa pystyittäis hyödyntämään kaikkea sitä mitä niissä oppareissa on, niinku hankkeitten tai uusien oppareiden, jatkotutkimusten muodossa, niin kyllähän se olis aivan loistava tällainen seula. Sitä vois hyödyntää hankepuolella, tutkimuspuolella ja jopa startup-toiminnassa, kunhan se on mielekkäästi, järkevästi, mahdollisimman vähän kuormittavasti toteutettu. (H7)

Aikataulullisesti suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että seulonta tulisi suorittaa opinnäytetyön alkuvaiheessa, kun kokonaisuus alkaa rajautumaan. Mitä aikaisemmassa vaiheessa seulonta tapahtuu, sitä enemmän on aikaa reagoida ideaan tai idea-aihioon yhdessä opiskelijan kanssa. Osa seuloisi opinnäytetyön lähes valmiina, jolloin nähtävillä on jo mahdolliset tutkimustulokset ja jatkotutkimusaiheet.

niin se pitäis olla siinä hyvinkin alussa. ja tehdä ne pelisäännöt selviks kaikille, Et musta se on myöhästä sit ku se on paketissa, niin sanoo et hei, tästähän sais tällaista.. (H2)

Myös IPR-oikeuksien selvittäminen koettiin helpommaksi aikaisemmassa vaiheessa, tai ainakin sopimukset tulisi tehdä mahdollinen oma liiketoiminta mielessä. IPR-oikeudet nousivat vahvasti esille jokaisessa haastattelun teemassa, ja niiden merkitystä uuden liike- tai yritysideoan syntymisessä korostettiin. Pohdintaa herätti oikeuksien omistajuus niissä tapauksissa, jos opiskelija ei ole ideasta kiinnostunut ja idea jää kellumaan.

Kun aina pitää kuitenkin miettiä, että kuka omistaa IPR:n, jos sieltä jotain löytyy, että tää kenttä pitäis kyllä selvittää ja nää asiat käydä ihan oikeesti läpi. (H6)

Tähän tietysti liittyy kaikki IPR kysymykset, että jos tunnistetaan että jonkun opparissa on joku ideanpoikanen, jota vois jatkokehittää, ja opiskelija ei oo itse siitä kiinnostunut, niin silloin pitäis sopimusoikeudellisesti sopia, että onko hän valmis siirtämään sen idean omistajuuden vaikka LABille. (H5)

Idean tunnistaminen ja potentiaalin määrittäminen

Idean, ja etenkin idea-aihion tunnistamiseen koettiin tarvittavan tietynlaista osaamista tarkastella ja nähdä kokonaisuus ja sen potentiaali. Konkreettisia elementtejä idean tunnistamiseen oli hankalaa nimetä, muita kuin kaupallistamispotentiaali ja uutuusarvo. Idean mahdollisuuksien näkeminen ja ymmärtäminen vaatii asiantuntijuutta, tietojen yhdistämistä ja innovatiivista ajattelupolkua.

Pitää osata yhdistellä niitä asioita, että sitten kun, ne oman asiantuntijuuden kokemukset ja aineistot alkaa resonoimaan yhdessä, niin siitä tulee se linssi ja harjaantunut silmä. (H3)

Pitää olla sen tietyn alan tuntemusta, jotta sä tiedät, että onko joku uutta ja innovatiivista vai onko se jo niinku peruskauraa. (H5)

Seulonnan arveltiin olevan tehokkaampi, jos opinnäytetyötä tarkastelisi useampi silmäpari, mahdollisimman monialaisesti ja tietyllä asiantuntijuudella. Pelkästään ohjaajan tekemä arviointi, ei välttämättä olisi mielekästä ohjaajalle ja kuormittaisi työmäärää liikaa. Esiin nousi myös ajatuksia siitä, jäisikö seulominen hyvin kevyeksi, jos seulonnan tulos ikään kuin toisi lisää työkuormaa jo rajattuihin resursseihin.

...ettei siitä tuu niinku sellainen, että laitetaan tähän nyt jotain vaan, että ei tässä mitään oo, ettei tuu lisää hommia...että on siinä monta asiaa, ja sitten kun niitä on paljon ja tulee hässäkkä ja kiirettä, niin voi olla, että tekee aika puolella kädellä...(H2)

Aineistosta nousee ajatus siitä, että seulonnan tulisi olla monivaiheinen ja useamman henkilön kautta kulkeva prosessi. Suhteessa opinnäytetöiden vuosittaiseen määrään uusia idea-aihoita esiintyy harvakseltaan, niin jokaisen opinnäytetyön perusteellinen läpikäyminen tuntui monesta liian suurelta resurssien sitomiselta. Seulominen nähdään järkeväksi prosessiksi silloin, kun se tehdään mahdollisimman kevyesti, helposti ja useamassa osassa. Alkuvaiheen seulominen olisi luonnollisinta suorittaa ohjaajien puolesta, mutta prosessin täytyy olla kevyt ja mielekäs toteutukseltaan. Seulonta tarvitsee prosessissa muutakin asiantuntijuutta kuin ohjaajat, ja näkökulmaa voisi hakea myös TKI-asiantuntijoilta. Toimintatavan kehittäminen ja käyttöönotto koettiin järkeväksi, jos se saadaan osaksi opinnäytetyöprosessia ja siihen voidaan sitoutua ja kuormittavuus jää kevyeksi.

Lomakkeen hyödyntäminen idean tunnistamisessa ja arvioimisessa

Yhtenä toimintatavan työkaluina olisi mahdollisesti lomake, joka toimisi ohjaajien apuna liike- ja yritysideoiden tunnistamisessa. Innovation Scout-hankeen lomaketta sivuttiin ja keskustelimme sen mahdollisesta käyttämisestä ja kehittämisestä. IS-lomake koettiin monimutkaiseksi ja vaativaksi täyttää. IS-lomake oli myös rakenteeltaan sellainen, että se soveltuisi paremmin valmiin idean tunnistamiseen ja arviointiin, ei välttämättä idea-aihion tunnistamiseen.

Sehän on hyvin monipuolinen, ehkä siinä on vähän liikaakin juttuja, että miten perusohjaaja jaksaa käydä niitä kaikkia juttuja läpi, että tota...se on vähän liian raskas. (H1)

...kun ajattelee noita resursseja ohjaajan näkökulmasta, niin tämä lomake ei kyllä innosta viemään sitä asiaa eteenpäin. (H5)

Lomake nähtiin hyvänä tukena ohjaajille opinnäytetöiden tarkastelussa, mutta sellaisenaan lomake oli liian pitkä ja yksityiskohtainen. Lomakkeen alkupään kysymyksiä käyttämällä lomake näyttäytyi hyvänä runkona ja pohjana sille, että mitä opinnäytetöistä tulisi tarkastella. Tärkeämmäksi koettiin ohjaajien oikeanlainen kouluttaminen ideoiden tunnistamiseksi ja monialaisen arvioinnin mahdollisuus.

5.3.3 Uuden toimintatavan käytäntö, mahdollisuudet ja haasteet

Kolmantena teemana haastatteluissa oli toimintatavan tavoite, mitä prosessilla halutaan saavuttaa ja miten sen tulokset olisivat mahdollisimman hyvin käytettävissä. Mitä mahdollisuuksia tämä toimintatapa toisi ja mitä haasteita siihen sisältyy. Suurimpana aiheena nousi esiin toimintatavan käytettävyyden, miten prosessista saataisiin mahdollisimman kevyt käyttää, mutta silti tehokas, sekä miten seulonnan lopputulosta hyödynnetään järkevästi ja tehokkaasti.

Toimintatapa osaksi opinnäytetyöprosessia

Opinnäytetöiden suuri vuosittainen määrä ja uusien yritys- ja liikeideoiden, tai aihoiden, suhteellisen pieni esiintyvyys tuo toimintatavan käytettävyydelle omia haasteita. Rajatut resurssit ja tarvittavan asiantuntijuuden tuominen monialaisesti koettiin haasteeksi seulonnassa. Koulutusala kohtaisesti on jo käytössä listauksia mitä opinnäytetöitä tehdään ja opinnäytetyökoordinaattorit ovat oman alansa opinnäytetöistä ajantasaisesti tietoisia. Näiden tietojen yhdistäminen monialaiseksi alustaksi koettiin järkeväksi. Esiin nousi ajatus kevyestä esikarsinnasta, jonka esimerkiksi opinnäytetyönohjaajat voisivat tehdä. Tähän riittäisi ikään kuin vain merkintä, että tässä voisi olla potentiaalia ja tarkemman katsomisen

aihetta. Myös opinnäytetyökoordinaattoreiden läpi menee koulutusaloittain kaikki opinnäytetyöt, mutta määrällisesti seulottavia tulisi yhdelle työntekijälle runsaasti.

Ilman sitä esikarsintaa se on ihan epätoivonen, siis ihan epätoivonen, siis ei siitä mitään. Mut jos siel olis semmonen, et joku ohjaaja olis laittanut ruksin, että onko tässä potentiaalia, ehkä. Ihan näin vaan yksinkertaisesti, ja sitte ne menis läpi sinne johonkin joka kattos sitte että kattelaas näitä nyt vähän et oisko näis jotain...(H1)

Jos opinnäytetyökoordinaattori joutuis muun koordinoinnin lisäksi laittamaan avainsanat tai lauseet jotka kuvaa oppareita, niin ei hirveesti motivois, mutta yksittäinen ohjaaja vois sen varmaan tehdä, koska se on noin 10 vuodessa. (H7)

Kokoava alusta, johon kaikki opinnäytetyöaiheet kerättäisiin, koettiin hyväksi tavaksi saada tietoa muista koulutusalojen opinnäytetöistä. Koko toimintatavan ytimeksi alkoi muodostumaan tavat ja keinot, joilla voitaisiin helposti jakaa tätä tietoa eri koulutusalojen välillä. Tämä koettiin edellytyksenä sille, että opinnäytetyöt saisivat monialaisen tarkastelun ja sitä kautta ideoiden yhteen törmäämistä.

No täähän vaatis just sitä, että ne ohjaajat olis tosiaan tietoisia toisten alojen oppareista, mitä on tehty ja mitä on tekeillä, ja tätä kautta erialojen ohjaajat vois kattoo et löytyykö sieltä jotain tarttumapintaa näistä tekeillä olevista...niin täähän olis tavaltaan se ihan yksinkertaisin keino tähän. (H7)

Avainsanojen käyttö, aihepiirit tai jokin muu vastaava haettavuuden helpottamiseksi tehty elementti nopeuttaisi omien kiinnostusten kohteiden löytämistä ja niistä tiedon saamista. Tekniikan ja teknologian hyödyntäminen nähtiin mahdollisuutena.

Tietoa keräävä, tiivistävä ratkaisu olis se, minkä mä haluaisin omaan käyttöön ja jos miettii, että mihin teknologiaa kannattaa käyttää, niin juurikin suurien tietomäärien tiivistämiseen ja valikointiin. Mä haluaisin jonku sellasen ohjelman, joka tois mulle, niinku push-tekniikalla sitä tietoa, että mitä on menossa, sitä sisällön kuratointia kannattais tässä tehdä sen perusteella mitä haetaan. (H3)

Haastateltavilla oli myös hyvin realistinen näkemys tämän tyyppisen toimintamallin reaalisesta käytöstä työssä.

Kyynikkona ja realistisena sanon, että se informaatiotulva kaiken muun lisäksi, on niin järkyttävä järkäle, että vaikka tällainen yhteinen alusta luotais, niin epäilen, että sitä kovin moni kävis vilkaisemassa. (H7)

Siis tottakai tää olis varmasti tosi hyvä, mutta kun mennään sinne arkeen, niin kyllä se äkkiä varmaan unohtuu (H2)

Ne opinnäytetyöt, joissa tunnistetaan uutta liike- ja yritysidea, tai idea-aihiota, tulisi aineiston mukaan tarkastella monialaisesti ja asiantuntijuudella. Tähän vaiheeseen koettiin tärkeäksi se, että oikeat ihmiset näkevät ja katsovan mahdollisen potentiaalin ja että ideaa tarkastellaan mahdollisimman monialaisesti. Määrällisesti näitä opinnäytetöitä arvioitiin vuositason olleita joitakin kymmeniä, joten resurssit tarkempaan arviointiin koettiin löytyvän. Kun idea tunnistetaan ja uuden yritys- tai liiketoiminnan aloittaminen tai kehittäminen kohde nähdään todellisuutena, tulisi jatkotoimenpiteet olla selvillä ja tiedossa.

Kyllä joskus on vähän vaikeaa tietää, että miten me jatkettaisiin tätä hommaa, että olisi selkeä ajatus siitä, miten edetään...että sille opiskelijalle jäisi selkeä kuva siitä, miten mennä eteenpäin sen idean kanssa. Ettei kävis niin, että ohjataan vaan jonnekin ja taas jonnekin. Siellä on sellasta irtouutta vielä. (H1)

Toimintatavan tavoite

Haastateltavat näkevät opinnäytetöissä potentiaalia tehdä enemmän monialaisesti yhteistyötä, jolloin uusien liike-, ja yritysideoiden sekä innovaatioiden syntyminen voisi olla todennäköisempää. Aineistossa nousee ajatuksia siitä, että koulutusalojen tulisi rohkeammin ylittää alarajoja ja sitä kautta myös tuoda lisäarvoa opiskelijoille.

Vielä enemmän kannustaa siihen, että oppareita tehtäisiin jo lähtökohtaisesti enemmän monialaisemmin, että vois olla isompia caseja, joissa vois olla monialainentiimi tekemässä ja työstämässä opparia. (H5)

Vaikka LABista puhutaan työelämälähtöisenä innovatiivisena ja monialaisena korkeakouluna, niin kyllähän siihen ajatukseen pitäisi kannustaa enemmän, että rikkottais niitä alakohtaisia rajoja. Etenkin kun tietyt alat vaikka tarvii avukseen sitä liiketoiminta osaamista ja sitä kaupallistamista. Onhan se edelleenkin hirveen siiloutunut näitä koulutusalat, että vaikka lehtoreita on samassa huoneessa, niin ne ei tiedä, mitä toinen siellä tekee ja mitä tapahtuu. Tää on sellanen huonopuoli, että jää saamatta sellainen kokonaisnäkemys, jolla voitais kuitenkin tätä koko toimintaa kehittää. (H6)

Toimintatavan tavoitteena nähtiin myös kelluvien ideoiden hyödyntäminen tulevaisuudessa, sekä idea-aihioiden työstäminen eteenpäin. Ideat joihin opiskelija ei itse tartu, tai ideat, jotka tarvitsevat vielä työstämistä tulisi myös kerätä talteen ja hyödyntää tulevaisuudessa. Tässä ajatuksessa palattiin taas IPR-oikeuksien pohdintaan, sekä siihen, mihin kaikkeen ideoita voisi hyödyntää. Opinnäytetöissä koetaan olevan arvokasta tietoa koskien yritysten kehittämishankkeita tai toimintaprosesseja. Useat hankkeet tekevät töitä

samojen asioiden äärellä ja opinnäytetöistä nousevia kehittämisideoita tulisi hyödyntää enemmän myös uusien hankkeiden ideoinnissa.

...melkein joka hankkeen toimenpiteissä on yrityshaastatteluja tai työpajoja, joissa yritetään saada sitä feedbackia, että mihin se yritys kokee tarvitsevansa niitä kehittämistoimenpiteitä. Jos sen tyyppistä tietoa jo kerätään opinnäytetöissä, niin totta kai se on arvokasta. Siinähan tulee suoraan niitä kehittämisideoita, mitä vois ajatella viedä eteenpäin niissä TKI-hankkeissa tai yritysysteistyössä. Sieltä saisi varmaan aika hyvääkin syötettä. (H4)

Tämä on tiedostettu jo aikaisemminkin ja se ei ole valitettavasti edennyt mihinkään. Että, jos tunnustetaan että jonkun opparissa on joku ideanpoikanen, jota vois jatkokehittää, niin jos hän ei halua itse sitä lähteä viemään eteenpäin, niin miten menee sopimukset, IPR-oikeudet ja muut. Mut tää on jäänyt ihan puolitiehen, että tää kaikki on jäänyt ihan keskustelun tasolle ja tää on musta edelleen ihan relevantti kysymys LABissa, että miten tää saataisiin toimimaan. (H5)

Jonkinlainen ideapankki tai vastaava nähtiin hyvänä vaihtoehtona kelloille ideoille, josta niitä voisi hyödyntää niin opiskelijat kuin muukin organisaatio. Ideoiden työstäminen opintojaksolla nähtiin hyvänä keinona tuoda opinnot lähelle oikeaa työelämää sekä edistää yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyydestä kiinnostuneet opiskelijat voisivat myös hyötyä ideapankista, jos omaa ideaa tai ajatusta ei vielä ole syntynyt. Myös eri ideoiden yhdisteleminen ja monialaisten verkostojen luomisen nähtiin syntyvän kuin itsestään oikealla idea-alustalla. Aikaisemmin on ollut jo erilaisia kokeiluja, missä ideaansa on voinut esitellä ja jatkokehittää eteenpäin asiantuntijoiden avustamana, mutta osallistumismäärät ovat jääneet vähäisiksi ja käyttöaste pieneksi. Tiedottaminen ja opiskelijoiden korkean osallistumiskynnyksen koettiin olevan tämän takana.

Osuuskuntatoiminta ja erilaiset tiimiyrittäjyyden vaihtoehdot olisivat myös hyviä alustoja uusille yritys- ja liikeideoille. Tällaisen toiminnan avulla opiskelijat voivat edistää opintojaan ja tutustua yrittäjämäiseen toimintatapaan. Myös StartHubin hyödyntämistä ideapankkina pohdittiin ja lisäksi mahdollisuutta lisätä siellä tapahtuvaa hautomotoimintaa.

Joku tällainen osuuskunta tyyppinen, missä sitten oliskin vaikka koulu aika vahvasti mukana ja vois tutkia näitä ideoita lisää, jotka jää siis kellumaan. Musta se olis aika luonteva, opiskelijat saisi opintopisteitä ja sitä vois ihan silleen tavoitteellisesti tehdä ja lopulta työllistää itse itsensä. Ja jos siellä olis viel monialaisesti niitä ideoita ja saatavilla tukea siihen yrittäjyyteen, tai ettei tarttis vaikka yksin lähtee kokeilee, vaan et saisi jonku kaverin tai tiimin siihen. (H2)

Tulosten yhteenveto

Tunnistamisen tarpeellisuus nähtiin perusteltuna ja tärkeänä, sillä uusien yritys- ja liikeideoiden tunnistaminen koettiin merkittävänä tekijänä yrittäjyyden kasvattamisen keinona. Idea-aihioiden hyödynnettävyys uusien hankeideoiden tai muiden projektien aiheena koettiin järkeväksi. Idea-aihioiden kehittäminen edelleen, esimerkiksi opintoihin integroimalla, nähtiin hyvänä mahdollisuutena. Opinnäytetöiden sisältämät tutkimustulokset ja johtopäätökset sisältävät arvokasta tietoa ajankohtaisista ilmiöistä ja yritysmaailman kehityskohteista, ja näitä tietoja kannattaisi tulosten mukaan hyödyntää enemmän. Haastavan tunnistus- ja arviointiprosessista tekee se, että vuositasolla opinnäytetöitä tehdään suuri määrä, eikä resurssit riitä monialaisen asiantuntija-arvioinnin tekemiseen jokaisen opinnäytetyön kohdalla. Suuren massan läpikäyminen koettiin myös resurssien vaativuudelta liian raskaaksi, sillä potentiaalisia ideoita on massassa suhteellisen vähän. Tiedon saaminen ja jakaminen muiden koulutusalojen opinnäytetöistä koettiin vähäiseksi.

Yrittäjyysasenteiden ja yrittäjyyskasvatuksen merkitys yrittäjääiheisille opinnäytetöille on tulosten mukaan havaittavissa ja opetuksen toteutustapaan ja laatuun tulee kiinnittää enemmän huomiota tulevaisuudessa. Yrittäjämäinen opetustapa tulisi tulosten mukaan integroida kaikkiin opintoihin ja kannustaa opiskelijoita näkemään yrittäjyyden mahdollisuudet ympärillään koko opintojensa ajan. Yritysopiintojen kohdalla konkreettinen tekeminen ja mahdollisuus yrittäjämäisen toiminnan kokeilemiseen koettiin edistävän yrittäjävalmiuksia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten pohdinta

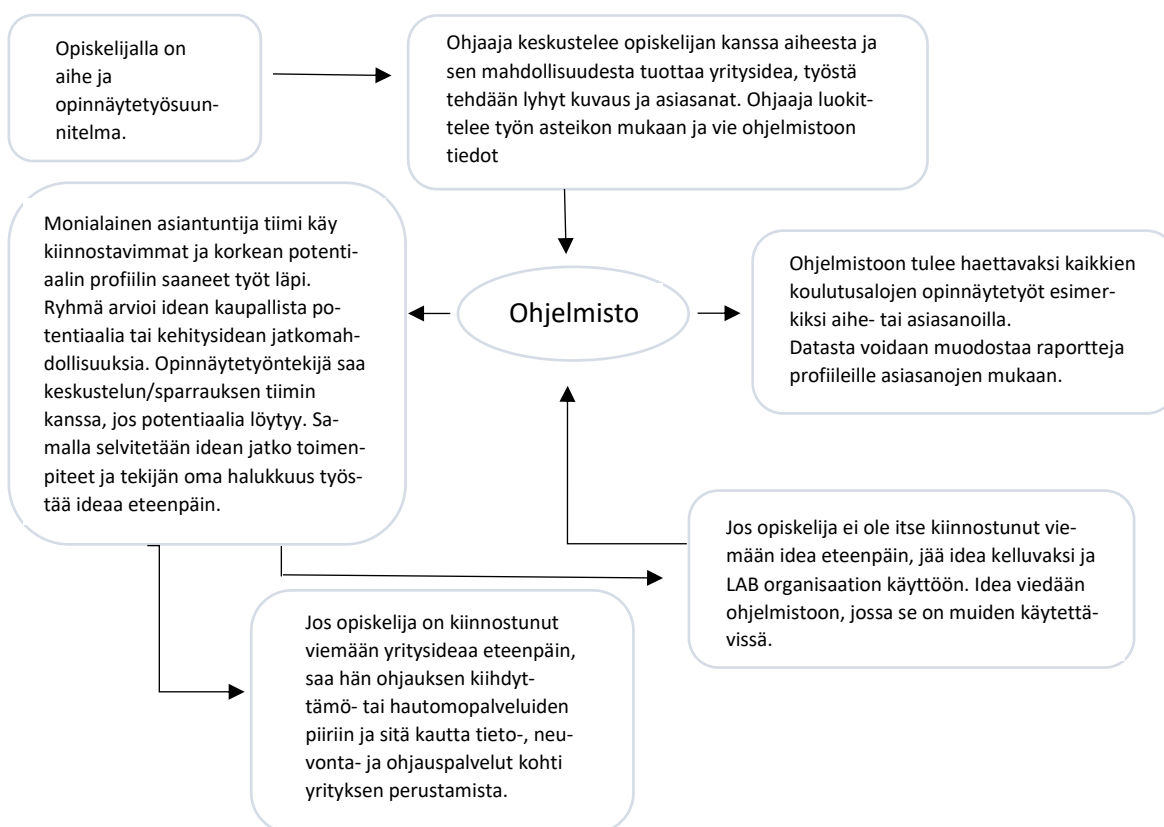
Pohdittaessa ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden mahdollisuuksia uusien yritysideoiden tuottajana, voidaan tulosten perusteella sanoa, että korkeakouluissa on ymmärretty opinnäytetöiden sisältämät mahdollisuudet, mutta niitä osataan hyödyntää vielä niukasti. Selkeät yritys- ja liikeideat nousevat opinnäytetöistä esille helposti. Näiden ideoiden takana on usein yrittäjäorientoitunut opiskelija, jolle yrityksen perustaminen on jo olemassa oleva päämäärä ja tavoite. Yritysidea-aihioiden tunnistaminen ja niiden potentiaalin arvioiminen koettiin prosessiksi, joka vaatii paljon henkilöstö- ja aikaresursseja suhteessa idea-aihioiden määrään. Yritysidea-aihio voi rakentua yhdistelemällä opinnäytetyön sisältämiä tietoja, joten sen tunnistamiseen tarvitaan asiantuntijuutta ja innovatiivista ajattelutapaa.

Toimintatapaa ja -prosessia yritys- ja liikeideoiden, ja näiden aihoiden tunnistamiselle pohdittiin resurssitehokkaan lähestymisen kautta. Toimintatavan tulisi olla mahdollisimman kevyt ja vähän aikaa sitova. Korkeakoulu organisaatiosta löytyy asiantuntijuutta ja innovatiivista näkemystä nähdä ideoiden potentiaali, mutta kaikkien opinnäytetöiden läpikäyminen on resursseiltaan liian kuormittava. Tunnistamisen prosessi tulisi aineiston mukaan olla monivaiheinen, ettei kokonaisvastuu tunnistamisesta jäisi opinnäytetyöohjaajille. Tunnistamisen ajankohdan pohdittiin olevan parhaimmillaan opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa, arvioiminen voisi tapahtua myöhemminkin. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että pelkkä lomakkeella tehtävä tunnistus ei ole riittävä ja potentiaalin arvioiminen vaatii asiantuntevan henkilön, jolla on riittävä osaaminen, yrittäjämäinen ajattelutapa ja kyky nähdä monialaisesti mahdollisuuksia.

Innovation Scout LAMK -hankkeen työstämä lomake koettiin monimutkaiseksi ja vaativaksi käyttää. Lomake soveltuu paremmin valmiimman yritys- tai liikeidean arviointiin kuin vasta syntymässä olevan idea-aihion potentiaalin arvioimiseen. Yksinkertaistettu lomake (liite 3) voisi toimia paremmin idean tunnistamisen työkaluna, mutta potentiaalin arvioimiseen monialaisesti sen soveltuvuus on heikko.

Toimintatavan rakenne

Toimintatavan rakennetta ideoiden tunnistamiseksi ja arvioimiseksi voisi hahmotella prosessiksi, joka on monivaiheinen ja monialainen (kuvio 5). Prosessin käyttömukavuus vaatii sähköisen ohjelmiston, joka on helposti käytettävissä ja joka kokoaa toimintaprosessin yhteen paikkaan, jokaisen koulutusalan saataville ja näkyville.

Kuvio 5. Uuden toimintatavan prosessi

Ensimmäisen tarkastelun uudessa toimintatavassa suorittaa opinnäytetyönohjaaja, joka osaa omalla asiantuntijuudellaan tunnistaa aiheen ja opinnäytetyösuunnitelman perusteella mahdollisen yritysideojen syntymisen ja potentiaalilin. Tässä vaiheessa voisi hyödyntää yksinkertaistettua versiota Innovation Scout -hankkeen lomakkeesta (liite 3), joka toimisi ohjaajan tukena tarkasteltaessa oikeita asioita opinnäytetyön aiheesta. Samaan lomakkeeseen tulisi opinnäytetyöstä syöttää lyhyt kuvaus tai asiasanat, joilla työ on haettavissa muille tietokannassa. Opinnäytetyöaihetta ja sen potentiaalia tuottaa yritysidea pohditaan yhdessä opiskelijan kanssa ja työlle voisi tehdä luokittelun asteikon mukaan muille avuksi opinnäytetöiden tarkastelussa. Tällä alustalla tehdään helpoksi muiden opinnäytetöiden seuraaminen yli koulutusalojen ja lisätään tietoisuutta siitä, mitä muilla koulutusaloilla tapahtuu.

Jotta yritys- ja liikeideoiden arvioimisesta saadaan oikea hyöty ja oikea tulos, tulisi arviointi suorittaa riittävällä asiantuntijuudella ja oikealla näkemyksellä. Idean potentiaalilin mittamiseen ei voida asettaa tiettyjä määreitä tai kriteerejä, joita noudattamalla ideoista saadaan jonkinlainen tulos. Ideaa tulisi tarkastella monialaisesti ja monesta eri suunnasta ammattitaidolla ja oikealla näkemyksellä. Jotta tämä saavutetaan, tulisi koota riittävän

monipuolinen ja monialainen asiantuntija joukko, joka arvioisi potentiaalisimmat yritys- ja liikeideat, sekä niiden aihiot. Jos asiantuntijat arvioivat idean potentiaalin merkittäväksi, saisi opinnäytetyön tekijä mahdollisuuden keskustella aiheesta tiimin kanssa ja pohtia idealle jatkotoimenpiteitä. Jos yritys- tai liikeidea, tai sen aihio, herättää opiskelijassa kiinnostusta yrittämiseen, huolehditaan siitä, että ohjaus kiihdyttämöpalveluiden pariin tapahtuu ja opiskelija saa tarvittavat tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut. Jos opiskelija ei halua kehittää ideaa eteenpäin tai osoita muuta kiinnostusta ideaa kohtaan, jää se LAB organisaation käytettäväksi ja kehitettäväksi ja se viedään ohjelmistoon muiden hyödynnettäväksi. Ideoista pystytään kokoamaan koonteja asiasanojen avulla ja käyttäjät voisivat asettaa omien kiinnostuksien mukaan suodattimet, jonka mukaan koonti muodostetaan esimerkiksi kuukausittain. Kelluvia ideoita tulisi hyödyntää ja jatkokehittää opintojaksoilla, projekteissa, opinnäytetöissä ja hankeideoinnissa.

Ohjelmisto toimii kokoavana alustana LAB opinnäytetöistä, ja tuo ajantasaisesti aiheiden kirjon nähtäville kaikille koulutusaloille. Uusien ideoiden ja idea-aihioiden tunnistaminen ja kerääminen mahdollistaa ideoiden yhdistelemisen monialaisesti ja innovatiivisesti, sekä monialaistimiin työskentelemisen ideoiden parissa. Ohjelmiston käytön tulisi olla helpposti integroitavissa koko opinnäytetyöprosessiin ja henkilöstön sitouttaminen sen käyttämiseen tulisi tapahtua resurssit huomioiden. Asiantuntijatiimin kasaaminen on mahdollista organisaation omasta henkilöstöstä, kunhan huomioidaan riittävä osaaminen ja monialaisuus. TKI-henkilöstön hyödyntäminen ideoiden potentiaalin arvioinnissa on kannattavaa, sillä heillä on erilaista näkemystä yritysmaailman tilasta ja tarpeista kuin opetushenkilöstöllä. TKI-henkilöstön mukana olo on myös uusien hankeideoiden kannalta perusteltua ja tarpeellista.

6.2 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tutkimuksen päätutkimuskysymyksenä on ”Miten opinnäytetöissä esiintyviä yritysaihioita voidaan tunnistaa ja arvioida?” Tähän kysymykseen vastataan viiden alatutkimuskysymyksen kautta, joista ensimmäisenä alatutkimuskysymyksenä on ”Millaisia opinnäytetyöt ovat?” Opinnäytetyöt nähdään yhteenvetona opituista tiedoista ja taidoista. Opinnäytetyöllä osoitetaan taitoa ja kypsyyttä yhdistää ja prosessoida tietoa ja kykyä tehdä johtopäätöksiä tietojen perusteella. Opinnäytetyöt sisältävät paljon ajankohtaista tietoa paikallisen yritysmaailman tilasta ja yritysten kehittämistarpeista, kun opinnäytetyöt tehdään pääosin toimeksiantoina yrityksille. Nämä tiedot ja tutkimustulokset antavat hyvän alustan uusien yritys- ja liikeideoiden syntymiselle. Opinnäytetyöt ovat pääsääntöisesti tutkimuksellisia raporteja ajankohtaisista työelämän ilmiöistä tai kehityskohteista.

Alatutkimuskysymys ”Milloin ja miten yritysaihion tunnistaminen todetaan opinnäytetyössä?”, koskee idean tunnistamisen prosessia. Tunnistamisen ensimmäisen vaiheen tulee tapahtua opinnäytetyön aiheen rajautumisen jälkeen, kun tiedetään, mikä on työn tarkoitus ja tavoite. Uudistetun opinnäytetyöprosessin mukaan opinnäytetyöntekijä tekee opinnäytetyösuunnitelman, jonka pohjalta opinnäytetyönohjaaja pystyy jo arvioimaan, onko aiheessa liiketoimintamahdollisuutta tai onko mahdollista, että kyseinen aihe tuottaa potentiaalisen hankeidean tuloksillaan. Ensimmäisen tunnistusvaiheen tarkoitus on luokitella tai merkitä työ, esimerkiksi asteikon mukaan, jotta muut tietävät ja näkevät työn mahdollisen potentiaalin. Kun ensimmäinen tunnistusvaihe pidetään ohjaajien resursseihin ja työmäärään suhteutettuna kevyenä, ei työn kuormittavuus nouse ja toimintatavan käyttöönotto on helposti integroitavissa osaksi opinnäytetyöprosessia.

Tunnistamisen jälkeen itse idean potentiaalin arvioiminen siirtyy monialaisen asiantuntijatiimin vastuulle, johon kolmas alatutkimuskysymys, ”Miten yritysideoita potentiaalin arviointi määritetään?” viittaa. Arviointiin tarvitaan ennen kaikkea asiantuntijuutta, näkemystä, kokemusta ja innovatiivista ajattelukykyä ja monialaista keskustelua. Tiettyjä kriteereitä tai määritelmiä ei voida potentiaalin todentamiseksi määrittää, vaan idean tulee resonoida ja avata mahdollisuus, joka on laaja-alaisella asiantuntijuudella nähtävissä. Tämän toteuttamiseksi ei voida hyödyntää teknologisia ratkaisuja, vaan toimintatapa vaatii henkilöstöresursseja.

Alatutkimuskysymys ”Mitä mahdollisuuksia ja haasteita prosessiin liittyy?”, tuo esille koko prosessin ja toimintatavan tavoitetta ja tarpeellisuutta, sekä minkälaisia haasteita toimintatavan toteuttaminen LAB-ammattikorkeakoulussa voi aiheuttaa. Suurin mahdollisuus koko toimintatavassa ja tunnistamisen prosessissa on saada opinnäytetöiden sisältämät tiedot ja tulokset hyödynnettyä parhaalla mahdollisella tavalla. Yritys- ja liikeideoiden tunnistaminen ja yrittäjyyteen kannustaminen edesauttavat uusien yritysten syntymistä. Kelluvien ideoiden jatkokehittäminen opinnoissa, projekteissa ja hankkeissa antaa ajankohtaista ja työelämälähtöistä syötettä koko organisaation toiminnalle. Haasteena koko prosessin syntymiselle on talous- ja henkilöresurssit, sillä teknologisten ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto on kallista sekä henkilöstön kouluttaminen ja sitouttaminen uuden toimintatavan käyttöön hidasta. Toimintatavan käyttöönoton tulisi tapahtua resurssit huomioiden ja siten, että tunnistusprosessi integroidaan koskemaan koko opinnäytetyöprosessia ja henkilöstö sitoutuu toimintatavan suorittamiseen.

Viimeinen alatutkimuskysymys, ”Miten Innovation Scout -hankkeen lomaketta ja muita tuloksia voitaisiin hyödyntää?”, avaa mahdollisuuden jatkokehittää Innovation Scout -hankkeen tekemää työtä ja tuloksia. Innovation Scout -hanke on tehnyt suuren selvitystyön

tunnistamisen tarpeesta opinnäytetöistä ja myötävaikutti innovaatioagentti toiminnan käyttöönottoon osana LSA-hanketta. Lomake, joka kehitettiin työpajoissa yhdessä asiantuntijoiden kanssa, on toiminut pohjana tässä opinnäytetyössä tutkitun toimintatavan kehittymiselle ja antanut raamit potentiaalinen arvioimisen keinoille. Lomakkeen pohjalta työstettiin yksinkertaistettu versio, jota voisi hyödyntää idean tunnistamisessa ja käyttää apuna idean potentiaalisen luokittelussa.

Vastauksena tutkimuskysymykseen ”Miten opinnäytetöissä esiintyviä yritysaihoita voidaan tunnistaa ja arvioida?”, on kappaleessa 6.1 esitelty opinnäytetyöprosessiin integroitava uusi toimintatapa. Uusi toimintatapa auttaa tunnistamaan yritysidea-aihiot, kokoaa niistä tiedot kaikkien koulutusalojen käyttöön ja tuo monialaisen asiantuntijaryhmän arvioimaan niiden potentiaalia.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta ja laatua tarkastellessa on pohdittava tutkimuksen toistettavuutta eli reliabiliteettia, sekä tutkimuksen validiteettia, eli luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160). Laadullisen tutkimuksen laatuun vaikuttaa myös tutkijan ymmärrys omasta subjektiivisuudestaan ja kykyyn reflektoida sitä suhteessa tutkittavaan ilmiöön. Objektii-ven suhtautuminen tutkimuskohteeseen on oleellinen osa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkijan omat asenteet, mielipiteet ja kokemukset eivät saa vaikuttaa tai ohjata tutkittavien suhtautumista aiheeseen ja sitä kautta tulkintaan tutkimusaineistosta. Eettiset elementit ohjaavat koko tutkimusta ja tutkimuksen täytyy laadullisesti toteuttaa hyviä tutkimuksen käytäntöjä ja sen periaatteita, eikä tutkimuksella saa tavoitella haittaa millekään tutkimukseen liittyville tahoille. (Puusti & Juuti 2020, 175, 178.)

Reliabiliteetin ja validiteetin käsitteitä käytetään laadullisen tutkimuksen laadun arvioimisessa, vaikka käsitteet soveltuvat paremmin määrällisen tutkimuksen tarkasteluun. Laadullisen tutkimuksen arvioiminen koetaan hankalammaksi kuin määrällisen, sillä tarkkaa mitattavaa tai yleistettävää tulosta ei laadullisesta tutkimuksesta voida saavuttaa. Reliabiliteetti hyväksytään laadullisessa tutkimuksessa käsittämään tutkimuksen kuvausta, perustelua ja analyysia. Laadullinen tutkimus ei voi olla samalla lailla toistettavissa ja tulos mitattavissa kuin määrällisessä tutkimuksessa, sillä laadullisen tutkimuksen tutkimusprosessissa on yksilöllinen vuorovaikutus tutkijan ja tutkimuskohteen välillä. Vuorovaikutukseen vaikuttaa aina konteksti ja tilanne, joiden toistettavuus samanlaisena on hankalaa, jopa mahdotonta. Tutkimuksen luotettavuus rakentuukin tarkalle kuvaukselle tutkimuksen vaiheista ja toteutuksesta, sekä perusteluista aineiston analysoinnissa ja tulosten tulkinnasta. (Puusti & Juuti 2020, 180–181; Kananen 2008, 124.) Tässä työssä olen noudattanut reliabiliteetin periaatteita kertomalla totuuden mukaisesti tutkimuksen vaiheet vaiheittain, sekä

toteutuksen niin perusteellisesti, että tutkimuksen raamit olisivat toistettavissa uudelleen. Aineiston kerääminen, käsittely ja analysointi on tehty hyvän tutkimuksen käytäntöjä noudattaen, sekä tutkimukseen osallistujien anonymiteettiä kunnioittaen. Laadullisen tutkimuksen suorittajana olen tehnyt johtopäätökset aineistosta oman tulkintani mukaan, eikä tulosta voi mitata tai laskennallisesti vertailla. Tutkimusraportti on kattava selvitys työstä ja sen kautta tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

Validiteetti laadullisessa tutkimuksessa määrittää tutkittavan kohteen ja tutkimusmetodin kohtaamista ja sen perustelua (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160). Tähän opinnäytetyöhön tutkimusmetodi valikoitui aiheen rajaamisen ja tutkimusongelman ymmärtämisen kautta. Tutkimusongelman selvittämiseksi vaadittiin opinnäytetyöprosessissa työskentelevien asiantuntijoiden kokemusta aiheesta, sekä TKI-henkilöstön näkemystä toimintatavan mahdollisuuksista. Työn toteutus ja vaiheet tukivat tutkimusongelman ratkaisussa ja vastaukset tutkimus- ja alatutkimuskysymyksiin saavutettiin. Validiteetin kautta voidaan tarkastella, onko tutkimuksessa tutkittu oikeita ja tutkittavan ilmiön kannalta oleellisia asioita oikealla tavalla. Luotettavuus tutkimukseen syntyy tutkimusprosessin aikana tehdyistä oikeista valinnoista, jotka pystytään perustelemaan lukijalle. (Kananen 2008, 123; Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Tutkijan täytyy pystyä perustelemaan tutkimuksenkonteksti sekä valitsemaan siihen sopiva kohdejoukko, joiden avulla vastataan tutkimuskysymyksiin (Puusti & Juuti 2020, 181). Tutkimuskonteksti on tässä työssä johdonmukainen suhteessa tutkittavaan ilmiöön.

Aineiston saturaatio, eli kylläntyvyys, on yksi tutkimuksen ja aineiston laatua mittaava tekijä. Aineiston saturaatio ilmenee silloin kun aineistosta voidaan huomata samankaltaisuutta ja toistoa eri haastateltavien kesken. Saturaatio voidaan tulkita laadullisessa tutkimuksessa merkiksi aineiston riittävydestä, sillä siinä vaiheessa, kun aineistosta alkaa esiintyä toistoa, ei uusilla haastatteluilla saavuteta merkittävää lisäarvoa tai uutta tietoa. Saturaation esiintyvyys tarkoittaa myös sitä, että aineistoon on osattu kysyä tutkimuksen kannalta oikeita asioita ja haastatteluiden teemat ovat yhdenmukaiset. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston määrä on aina pienempi kuin määrällisessä tutkimuksessa, koska aineiston hankinta ja aineiston saattaminen analysoitavaan muotoon vaatii aikaa ja resursseja enemmän. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 99.) Koin tutkimuksen aineiston riittäväksi, sillä haastateltavat koostuivat monialaisesti opinnäytetyöohjaajista sekä TKI-asiantuntijoista. Olin jo lähtökohtaisesti perehtynyt hyvin aiheeseen ja tehnyt taustatyötä haastatteluun pyydettyistä henkilöistä. Sain aineistoon monialaista näkemystä ja aineisto alkoi kylläntyä tietyiltä osin seitsemännen (7) haastattelun jälkeen. Tiedossani oli vielä kolmen (3) henkilön yhteystiedot, joita olisin voinut haastatella, mutta en kokenut sitä tarpeelliseksi.

Laadullisen tutkimus aineiston litterointi ja analysointi vaatii aikaa ja työskentelyä. Aineiston työstäminen laadukkaasti varmistetaan kohtuullisella aineiston määrällä.

Tutkimuksen lopullisen laadun arvioi tutkimuksen lukijan vakuuttuneisuus siitä, antaako tutkimuksen tulokset myönteistä hyötyä tutkittavalle ilmiölle ja sen kehittämiseksi (Puusa & Juuti 2020, 196). Tutkimuksen laatu, sujuvuus ja johdonmukaisuus toteutuvat ja tutkimusraportti on toteutettu kattavasti, perustuen riittävään tietoon ja osaamiseen.

6.4 Jatkotutkimusaiheet

Tämä opinnäytetyö toi esille idea-aihioiden tunnistamisen ja arvioimisen tarpeen opinnäytetöistä, sekä esitteli mahdollisen toimintatavan prosessille. Toimintatavan kehittämisessä on kuitenkin vielä paljon tehtävää ja toimintatavan kokeilemista/pilotointia oikeassa toimintaympäristössä ei päästy kokeilemaan. Tämän opinnäytetyön pohjalta ehdotan jatkotutkimusaiheeksi toimintatavan pilotointia, ohjelmiston kehittämistä/käyttöönottoa ja siitä syntyvien tulosten seuranta. Tulosten seurannassa tulisi huomioida sekä uusien yritysten syntyminen opinnäytetöiden pohjalta, että tunnistettujen ideoiden hyödynnettävyys muissa projekteissa ja hankkeissa.

Toisena kiinnostavana jatkotutkimusaiheena näen yrittäjyysopintojen vaikutuksen opiskelijoiden yrittäjyysalttiuteen, sekä yritysprojektien vaikutusta opinnäytetöiden aiheissa tai toimeksiannoissa. Jos tavoitteena on saada uusia yritys- ja liikeideoita syntymään korkeakouluympäristössä, on oleellista tutkia millaisin keinoin voimme tehostaa yritysopintojen vaikutusta yksilön yrittäjäalttiuteen ja opiskelijayrittäjyyteen.

7 YHTEENVETO

Nykyaikainen talous ja elinkeinoelämä tarvitsee uusia yrittäjiä, jotta yrityskehitys kasvaa ja uudistuu markkinoiden muutoksien mukaan sekä turvataan uusien työpaikkojen syntyminen. Korkeakouluympäristö on merkittävässä roolissa yrittäjyysasenteiden ja -kasvatuksen edelläkävijänä. LAB-ammattikorkeakoulu haluaa profiloitua innovatiivisena työelämä-lähtöisenä korkeakouluna ja haluaa olla mukana kehittämässä paikallista yritys-kulttuuria ja yritys-rakennetta. Kannustamalla opiskelijayrittäjyyteen ja opettamalla yrittäjävalmiuksia pyritään siihen, että kynnys yrittäjyyteen olisi matala ja yrittäjyys nähtäisiin hyvänä vaihtoehtona työllistymiseen valmistumisen jälkeen. Apuna tässä kehityksessä työskentelee erilaiset elinkeinoelämään linkittyvät korkeakouluhankkeet ja niiden tavoitteellinen toiminta, kuten esimerkiksi tämän työn toimeksiantaja LSA-hanke. Jotta uusia yrityksiä syntyy, tarvitaan uusia yritys- ja liikeideoita. Monelle alkavalle yrittäjälle yritysidea on syntynyt oman oivalluksen tuloksena ja yrittäjä itse toimii ideansa kantavana voimana. Yritysideoita, ja etenkin niiden aihioita, syntyy ympärillämme jatkuvasti ja vaaditaan asiantuntevaa silmää ja kokemusta tunnistaa ja nähdä uudet ideat. Tarvitsemme myös uusia toimintatapoja ja prosesseja ympärillemme, jotta potentiaaliset idea-aihiot ja liiketoimintamahdollisuudet huomataan ja jalostetaan innovatiivisesti uusiksi yrityksiksi ja liiketoiminnaiksi.

Opinnäytetyöt ovat korkeakouluopiskelijoiden opintojen tulos, jossa tiivistyy opittu tieto ja osaaminen. Opinnäytetöissä on toimeksiantojen kautta valtava määrä tietoa yrityksistä ja niiden kehittämiskohteista sekä ajantasaista tietoa yrityskehityksen tarpeista ja muutoksista. Tätä tietopohjaa hyödyntämällä voimme synnyttää uusia yritysideoita tai uusia kehittämiskohteita hanketoimintaan. On kuitenkin mahdotonta, että asettamalla tiettyjä kriteerejä, tai esittämällä tiettyjä kysymyksiä, löytäisimme potentiaaliset ideat opinnäytetöistä. Ideoiden tunnistamiseen tarvitaan asiantuntijuutta, monialaista osaamista sekä innovatiivista ajattelutapaa. Uuden idean syntymiseen vaikuttaa monien yhteensattumien summa ja ennen kaikkea ideoijan näkemys ja kokemus. Idean syntyminen lähtee taidosta ja kyvystä yhdistää uusia ja yllättäviäkin osia yhteen ja nähdä niiden synnyttämät liiketaloudelliset mahdollisuudet suhteessa vallitsevaan ympäristöön.

Työn tarkoituksena oli selvittää keinoja opinnäytetöiden sisältämien yritys- ja liikeideoiden, ja niiden aihioiden, tunnistamiseen ja arvioimiseen. Opinnäytetöiden sisältämät mahdollisuudet tiedostetaan korkeakoulutasolla, mutta niiden hyödynnettävyys on vielä vähäistä. Opinnäytetöiden mahdollisuuksia tulisi tunnistaa ja arvioida jo opinnäytetyöprosessin aikana, sillä valmiin opinnäytetyön tekijän tavoitettavuus on hankalampaa kuin opiskelijan, joka on vielä kiinteästi kiinni korkeakoulussa. Prosessissa oleva opiskelija voi myös tarttua

helpommin yrittäjyyden mahdollisuuteen, jos tekeillä olevasta työstä tunnistetaan liiketoiminnan mahdollisuus ja osoitetaan se opiskelijalle.

Jotta tunnistaminen on resurssit huomioon ottavaa ja toimintatapa opinnäytetyöprosessiin integroitavissa, tulee se suorittaa asteittain ja vähällä kuormittavuudella. Teknologisia ratkaisuja käyttämällä mahdollistetaan tiedon siirtyminen ja jakaminen koko organisaatiossa sekä tehdään toimintatavan käytettävyydestä helppoa. Ideoiden arviointiin tulee kiinnittää asiantuntijaresursseja ja riittävää osaamista, jotta todellisia tuloksia saadaan tunnistetuista ideoista ja -aihioista. Ideoiden kelluvuuden hyödynnettävyys on merkittävä osa koko toimintatapaa. Ohjelmiston yhtenä tarkoituksena on olla ideapankki uusille opinnäytetöille, projekteille ja hankeideoille. Myös ideoiden hyödynnettävyys opinnoissa on perusteltua, sillä ideat perustuvat todellisiin työelämän ilmiöihin ja kehityskohteisiin.

Työn tavoite oli kehittää toimintatapaa ideoiden ja idea-aihioiden tunnistamiselle ja arvioimiselle ja tavoite saavutettiin. Työn pohjalta on mahdollista viedä toimintatapaa eteenpäin, kehittää ohjelmistoa sekä pilotoida sitä.

LÄHTEET

3AMK. 2020. Työelämäyhteistyö ja Yrittäjyys [viitattu 20.8.2020]. Saatavissa:

<https://www.3amk.fi/yhteistyoalueet/tyoelamayhteistyö-ja-yrittajyys/>

Alikoski, R., Hakonen, M. & Viitasalo, J. 2016. Yritystoiminnan taitajaksi. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Arene ry. 2020. Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta jatkoi kasvua vuonna 2019 [viitattu 23.9.2020]. Saatavissa: <http://www.arene.fi/ajankohtaista/ammattikorkeakoulujen-tki-toiminta-jatkoi-kasvua-vuonna-2019/>

Arene ry., UNIFI ry., Suomen Yrittäjät ry. 2018. Korkeakoulujen yrittäjäsuositukset [viitattu 24.6.2020]. Saatavissa: <https://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2019/04/Yrittajyys-suositukset.pdf>

Baron, R. 2006. Opportunity recognition as pattern recognition: How entrepreneurs “connect the dots” to identify new business opportunities [viitattu 31.8.2020]. *Academy of Management Perspectives* (20)1, 104–118. Saatavissa: https://pajuha.com/wp-content/uploads/2020/02/Tr185.Mogh_.Opportunity-Recognition-as-Pattern.pdf

Cagan, C. & Vogel, C. 2003. Kehitä kärkituote -Ideasta Innovaatioksi. Helsinki: Talentum.

Fogelholm, C. 2009. Tuoteideasta innovaatioksi: Tuoteideoiden ja keksintöjen kaupallistaminen suomalaisessa innovaatiojärjestelmässä. Tampere: Mediapinta.

Global University Entrepreneurial Spirit Students’ Survey. 2018. [viitattu 18.5.2020] Saatavana: http://www.guesssurvey.org/resources/nat_2018/GUESS_Report_2018_Finland.pdf

Hayes, A. 2020. Entrepreneur [viitattu 31.8.2020]. Saatavissa: <https://www.investopedia.com/terms/e/entrepreneur.asp>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Huusko, M., Vettenniemi, J., Hievanen, R., Tuurnas, A., Hietala, R., Kolhinen, J. & Rusko-vaara, E. 2018. Yrittämään oppii yrittämällä – yrittäjyys ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa -arviointi [viitattu 24.6.2020]. Kansallisen koulutuksen arviointi keskus. Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2018/11/KARVI_2518.pdf

Huvio, P. 2014. Aineettomien oikeuksien opas: Osaatko suojata aineettoman omaisuutesi? [viitattu 22.9.2020]. Diges ry. Saatavissa:

https://www.prh.fi/stc/attachments/tietoaprhsta/newfolder_4/Diges_aineettomien_oikeuksi en_opas.pdf

Honkinen, T., Innanen, A., Lindgren, J., Pello, J., Rantanen, J., Siltala, K. & Tuomala, S. 2017. Startup-juridiikan käsikirja [viitattu 22.5.2020]. Alma. Saatavissa:

<https://verkkokirjahylly-almatalent->

[fi.ezproxy.saimia.fi/teos/BACBJXCTEB#kohta:1.\(\(20\)JOHDANTO\(\(20\)\(:1.1\(\(20\)STARTUP IN\(\(20\)M\(\(c4\)\(\(c4\)RITELM\(\(c4\)\(\(20\)/piste:b188](https://fi.ezproxy.saimia.fi/teos/BACBJXCTEB#kohta:1.((20)JOHDANTO((20)(:1.1((20)STARTUP IN((20)M((c4)((c4)RITELM((c4)((20)/piste:b188)

Ilonen, S. 2020. Entrepreneurial learning in entrepreneurship education in higher education [viitattu 4.6.2020]. Väitöskirja. Turun Yliopisto. Saatavissa: <https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/149242/Annales%20E%2054%20Ilonen%20DISS.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kananen, J. 2008. KVALI: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja. Jyväskylä: JAMK.

Klen, K. 2018. Minäpystyvyys on tulevaisuuden perusominaisuus [viitattu 31.8.2020]. Helsingin ekonomit. Saatavissa: <https://heko.fi/minapystyvyys-on-tulevaisuuden-perusominaisuus/>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020a. Tietoa meistä [viitattu 31.3.2020]. Saatavissa: <https://lab.fi/fi/info/tietoa-meista>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020b. Opinto-opas [viitattu 31.3.2020]. Saatavissa: <https://opinto-opas.lab.fi/fi/70192/fi/70193/LATO19/318/year/2019>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020c. Opinnäytetyöohje [viitattu 19.4.2020]. Saatavissa: [https://lut.sharepoint.com/sites/lamk/intranet/Dokumentit%20%20Ohje/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6n%20\(AMK\)%20ohje.pdf#search=opinn%C3%A4ytety%C3%B6%20ohje](https://lut.sharepoint.com/sites/lamk/intranet/Dokumentit%20%20Ohje/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6n%20(AMK)%20ohje.pdf#search=opinn%C3%A4ytety%C3%B6%20ohje)

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020d. Tutkintosääntö. [viitattu: 5.6.2020] Saatavissa: <https://lab.fi/sites/default/files/2020-01/Tutkintosaanto-LAB-AMK-2020.pdf>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020e. Intra: TKI- johtaminen ja tavoitteet [viitattu 23.4.2020]. Saatavissa: <https://lut.sharepoint.com/sites/intra-lab-tki/SitePages/TKI-johtaminen-ja-tavoitteet.aspx>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020f. Asiantuntijapalvelut [viitattu 20.8.2020]. Saatavissa: lab.fi/fi/palvelu/business-mill-lahti

LAB-ammattikorkeakoulu. 2019. LAMK Startup Accelerator -hankkeen STORM-raportti

LAB-ammattikorkeakoulu. 2018. LAMK Startup Accelerator -hankesuunnitelma.

LAB-ammattikorkeakoulu. 2016. Innovation Scout LAMK -hankkeen loppuraportti.

Mukesh, H.V., Pillai, K.R. & Mamman, J. 2020. Action-embedded pedagogy in entrepreneurship education: an experimental enquiry [viitattu 28.8.2020].

Journal Studies in Higher Education (45)8. Saatavissa:

<https://www.researchgate.net/publication/332144436>

Ngek, N. 2020. Entrepreneurial passion and entrepreneurial intention: the role of social support and entrepreneurial self-efficacy [viitattu 31.8.2020]. Studies in higher education.

Saatavissa: <https://www.researchgate.net/publication/341627924>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset [viitattu 28.5.2020].

Saatavissa: <https://minedu.fi/documents/1410845/4363643/yritt%C3%A4jyyslinjaukset-taulukko.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Opetus ja koulutussananto, OKSA [viitattu 4.9.2020].

Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160797/okm22.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tiekartta viitoittaa reittiä kestäväan kasvuun ja hyvinvointiin [viitattu 23.9.2020]. Saatavissa:

<https://minedu.fi/-/tutkimus-kehittamis-ja-innovaatiotoiminnan-tiekartta-viitoittaa-reittia-kestavaan-kasvuun-ja-hyvinvointiin>

Patentti- ja rekisterihallinto. 2020. IPR-tietoa pk-yrityksille [viitattu 22.5.2020]. Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/tietoa_prhsta/palvelut/prh_koulutuspalvelut/ipr-tietoa_pk-yrityksille.html

Piperopoulos, P. & Dimov, D. 2015. Burst bubbles or build steam? Entrepreneurship education, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial intentions [viitattu 25.8.2020].

Journal of Small Business Management, 53(4), 970 - 985. Saatavissa:

<http://eprints.whiterose.ac.uk/88363/3/Piperopoulos%26Dimov-JSBM.pdf>

Potinkara, H. 2017. Uskalla innostua, opettajan opas yrittäjyysosaamiseen [viitattu 22.9.2020]. Haaga-Helia ja Suomen Yrittäjät. Saatavissa:

https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_opettajan_opas_yrittajyysosaamiseen.pdf

Puusa, A., Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus.

Shane, S., Venkataraman, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research [viitattu 31.8.2020]. Academy of management review, 25(1), 217-226.

Saatavissa: <https://www.sjsu.edu/people/john.estill/courses/158s15/The%20>

[Promise%20of%20Entrepreneurship%20as%20a%20Field%20of%20Study.pdf](https://www.sjsu.edu/people/john.estill/courses/158s15/The%20Promise%20of%20Entrepreneurship%20as%20a%20Field%20of%20Study.pdf)

Siikki, Jouni. 2019. Korkeakouluopiskelijoiden minäpystyvyys ja yrittäjyysintention [viitattu 28.5.2020]. LUT-yliopisto. Saatavissa: https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/160394/diplomityo_siikki_jouni.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suomen Yrittäjät. 2019. Opiskelijasta yrittäjäksi 2019 [viitattu 18.5.2020]. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/opiskelijasta_yrittajaksi_2019.pdf

Suomen Yrittäjät. 2015. Opiskelijasta yrittäjäksi 2015 [viitattu 20.8.2020]. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/migrated_documents/sy_opiskelijasta_yrittajaksi_2015.pdf

Suominen, S. 2020. Innovaatioagentit opiskelijayrittäjyyden asialla [viitattu 26.9.2020]. LAB Fokus. Saatavissa: <https://blogit.lab.fi/labfocus/innovaatioagentit-opiskelijayrittajyyden-asialla/>

Tekijänoikeuslaki 404/1961 [viitattu 28.5.2020]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

Tilastokeskus. 2020. Käsitteet [viitattu 27.8.2020]. Saatavissa: <https://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/yritlkm.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi [viitattu:23.4.2020]. Uudistettu laitos. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789520400118>

Tuomi, K. 2018. Kiihdyttämöpalvelut opiskelijayrittäjyyden tukena: Case LAMK Startup Accelerator [viitattu 18.8.2020]. Theseus. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/155709/Tuomi_Krista.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa [viitattu 4.9.2020]. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Verottaja. 2020. Syventävät vero-ohjeet [viitattu 27.8.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48037/palkka-ja-ty%c3%b6korvaus-verotuksessa/>

Viitala, R., Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen: menestyvän yritystoiminnan perusta [viitattu 21.4.2020]. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789513764128>

Virtanen, N., Keskinen, S. 2000. Yrittäjän muotokuva [viitattu 31.8.2020]. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134991/YRITTAJAN_MUOTOKUVA_2000.pdf

Ying, Z., Duysters, G. & Cloudt, M. 2013. The Role of Entrepreneurship Education as a Predictor of University Students' Entrepreneurial Intention [viitattu 31.8.2020].

International entrepreneurship and management journal, (10)3, 623–641. Saatavissa: https://search-proquest-com.ezproxy.saimia.fi/docview/1554432468?rfr_id=info%3Axri%2Fsid%3Aprim

LIITTEET

Liite 1. Sähköposti

Hei,

Teen opinnäytetyötä aiheesta

YRITYSIDEAT KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPINNÄYTETÖISSÄ

Case: LAB-ammattikorkeakoulu, LSA-hanke

Opinnäytetyöni tutkimus käsittelee uusien liike- ja yritysideoiden esiintymistä opinnäytetöissä, sekä niiden arviointia. Tutkimuksen tavoitteena on löytää järkeviä käytänteitä yritysideoiden tunnistamiseen ja tarkasteluun LAB-ammattikorkeakoulussa. Arviointiprosessin tarkoituksena on saada potentiaaliset ideat nopeasti yrityskiihdyttämöpalvelujen piiriin, jotta mahdollinen liike- tai yritystoiminta pääsisi alkuun mahdollisimman hyvin. Tavoitteena on kannustaa opiskelijoita yrittäjyyteen jo opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen. Opinnäytetyö tehdään osana LSA-hanketta.

Kysyisinkin nyt teitä asiantuntijahaastatteluun opinnäytetyön tutkimustani varten. Haastattelu toteutuisi vielä tämän kevään aikana ja tapahtuu etänä, Teams-sovelluksen kautta. Haastattelu tehdään teemahaastatteluna, keskustellen aiheesta. Haastattelun tulee varata aikaa noin 30min. Toivoisin että, ilmoittaisitte mahdollisimman pian, voisitteko osallistua haastatteluun, niin sovitaan sille sopiva ajankohta.

Annan mielelläni lisätietoja aiheesta ja opinnäytetyöstä.

Ystävällisin terveisin

Minna Pajunen

Projektityöntekijä | Project Assistan

Liite 2. Innovation Scout -hankkeen lomake

Idean kaupallistamispotentiaalin arviointi

1. Onko kehitetty kohde

☐ Tuote tai palvelu   ☐ Prosessi   ☐ Liiketoimintamalli
☐ Muu, mikä? _____

2. Onko mahdollinen asiakastarve olemassa / täyttääkö uusi tuote, palvelu, prosessi tai liiketoimintamalli jonkin tulevan tarpeen?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ En tiedä

3. Eroaako tuote/ palvelu / prosessi / liiketoimintamalli mahdollisista olemassa olevista tuotteista?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ Ei osaa sanoa

4. Onko uuden tuotteen/ palvelun / prosessin / liiketoimintamallin lisäarvoa tuottava vaikutus?

☐ Merkittävä   ☐ Kohtalainen   ☐ Vähäinen

Kuvaile lyhyesti mistä lisäarvo syntyy

---

5. Olisiko uuden tuotteen/ palvelun / prosessin / liiketoimintamallin avulla mahdollista saada uutta liiketoimintaa?

☐ KYLLÄ   ☐ EI

6. Onko idealle olemassa jatkokehitysmahdollisuuksia / laajentamismahdollisuuksia?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ Ei osaa sanoa

7. Onko mahdolliset markkinat olemassa?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ Ei osaa sanoa

8. Olisiko mahdollinen markkina-alue (voit rastittaa useamman vaihtoehdon)

☐ Kansainväliset markkinat   ☐ Kotimaa   ☐ Ei tiedossa

9. Mahdollisten markkinoiden suuruus, oma arvio, (€/ vuosi), voi vastata molempiin.

Kotimaan markkinat

- ☐ 0-49 999
☐ 50 000-199 999
☐ 200 000-499 999
☐ 500 000-1 milj.
☐ >1 milj.
☐ Ei tiedossa

KV-markkinat

- ☐ 0-199 999
☐ 200 000-499 999
☐ 500 000-999 999
☐ 1-2 milj.
☐ >2 milj.
☐ Ei tiedossa

Arviointi kv ja kotimaan markkinat erikseen.

Lisätietoja:

---

10. Tuotteen/ palvelun / prosessin / liiketoimintamallin valmiusaste, kauanko menee markkinoille pääsyn, oma arvio (opinnäytetyön / hankkeen päättymisestä).

- ☐ 0-6 kk
☐ 7-11 kk
☐ 1-2 v

- ☐ 2-3 v
☐ >3 v

11. Onko idealle tehty alustavat selvitykset siitä, onko se täysin / osittain patentoitavissa / voiko hakea mallisuoja (hyödyllisyys malli)?

- ☐ KYLLÄ ☐ EI

12. Onko idea mahdollisesti täysin / osittain patentoitavissa / voiko hakea mallisuoja (hyödyllisyys malli), oma arvio?

- ☐ KYLLÄ ☐ EI ☐ Ei osaa sanoa

13. Onko tiedossa taho joka voisi mahdollisesti lähteä viemään ideaa eteenpäin / jatkokehittämään?

- ☐ Itse ☐ Tiimi ☐ Yritys/organisaatio
☐ Ei tiedossa

Liite 3. Yksinkertaistettu lomake

Opinnäytetyön alkukartoitus yritys- ja liikeidean tunnistamiseksi

Käsitteleekö opinnäytetyö

☐ Tuotetta/palvelua   ☐ Prosessia   ☐ Liiketoimintamallia
☐ Muu, mikä? _____

Eroaako tuote/ palvelu / prosessi / liiketoimintamalli mahdollisista olemassa olevista tuotteista?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ Ei osaa sanoa

Kuvaile lyhyesti mistä uutuusarvo syntyy

Olisiko uuden tuotteen/ palvelun / prosessin / liiketoimintamallin avulla mahdollista saada uutta liiketoimintaa?

☐ KYLLÄ   ☐ EI

Onko mahdolliset markkinat olemassa?

☐ KYLLÄ   ☐ EI   ☐ Ei osaa sanoa

Kuvaile työ lyhyesti ja anna 2-4 asiasanaa, joilla työ on haettavissa.

Arvio opinnäytetyöaiheen mahdollisuudesta tuottaa yritys- tai liikeidea/aihio tai antaa uusi kehittämiskohde projekti/hanketoimintaan asteikolla 0 - 10

0 = Aihe **EI** sisällä liiketoiminta- tai kehittämismahdollisuutta, 10 = Erittäin **vahva** liiketoiminnan tai kehittämiskohteen mahdollisuus.

Arvioin työn arvolla _____